

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . 3 > — >	Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . 4 > — >	Egyes szám ára 4 kr

Katholikus kör Nagyváradon.

Az az eszme, mely immár négy esztendője mozgásban tartja Magyarországon a katolikusainak lelkét; a mi után már városunkban is általános óhaj nyilatkozott meg — csendesesen, de mégis erővel — egy idő óta; a minnek megtestesülését szeptember hóban már üdvözöltük és teljes örömmel vártuk: kevés halasztás után, mit az idők folyásának ellenében elkerülni nem lehetett; a mai napon végre a megvalósulás révébe jut, teljesedésbe megy: — ma alakul meg Nagyváradon a katolikus kör. Régóta sújtja már a katolikusokat hazánkban az Úr.

A közvélemény egy része, melyet a katolikus-ellenes lapok szültek és tartottak fenn, sőt maga a törvényhozás is fumigált és ellenünk hadakozott, pusztított bennünket, s nem tekintve számbeli túlsúlyunkra, melyet a népesedésben elfoglalunk, egyszerűen nem létezőnek tartott bennünket. És a kilencz millió katolikusnak esze ágába sem jutott, hogy e szomorú helyzetnek egyetlen oka az összetartozás érzetének, a tömörülésnek hiánya. Szétvert sereget alkottunk itt; sehohsem láttak együtt bennünket és a nagy elszakadottságban már-már saját magunk is alig tudtuk, hogy katolikusok vagyunk.

Ime! itt a csoportosulás kitünő esz-köze! mely összehozza a szétvált elemeket. Ezért alapította meg hazánkban egy szerény remetéje: az immár dicsőült Lé-vay Imre a kath. körököt. Mindössze hét éve, hogy megalakította a legeslegelőt hazánk szívében, büszke fővárosában. S az eszme hódított, a lelkesedés tovább hatolt, — az első azóta más háromszáz követte; ki tudja pontosan, hányadik lesz az, mely nálunk és közöttünk alakul meg!? A katolikus öntudat megnyilatkozása ez: hogy vannak még élő és érző katolikusok városunkban is. Legyen tehát üdvözölve az új társas élet, legyenek mind, akik felkarolják itt is ez eszmét. Legyen ez a kör a tovább fejlesztője és

ébredője a megnyilatkozott katolikus érzelmenek. Tartson össze az bennünket szent hitünkben és annak nyílt megvalósulásában mindenkoron; és egyesítsen a felebaráti szeretetben egymás iránt és mindenki iránt. Nagyvárad katolikusai! Seregjeltek minél számosabban e kör kötelékei alá; legyetek, legyünk végre egyek és elválaszthatlanok!

Isten áldása lebegjen mindig a kör felett!

Politikai következetlenség.

Szolnok, 1895. okt. 31.

Akinek az igazság iránt tisztult érzéke van; akit a politika vagy mondjuk párt-fenntartási érdek végképpen meg nem vakított: az az igazság mérlegének serpenyőjében egyenlő súlyt szokott dobni, ha egy és ugyanazon szent ügy súlyának meghatározásáról van szó.

Ez a számba vehető politikai karakter jellemzője még akkor is, ha valaki a magasabb politika szolgálatába szegődött.

Bánffy politikai karaktere ebben sem állja meg a kellő tűzpróbát, mert ő az egyenlő mértékkel való mérés elvét éppen úgy régen a szögére akasztotta, mint annak idején Tisza Kálmán ama bizonyos bihari pontokat. Lássuk, mennyire mondunk igazat.

Bánffy a magyar állam tekintélyét féltékenyen látszik őrizni és kiváló gondja van arra, hogy az új anyakönyvvezető urakban megtestesített magyar állami tekintély csorbát ne szenvedjen.

Heves rohamot intéz a képviselőházban Agliardi pápai nunczius ellen, mert a látszata forog fenn annak, hogy becses jelenlétével a magyar belügyekbe beavatkozni látszik. Nagy zenebonát csinál e látszattól; felzaklatja a társadalom békéjét vele; fenyegetődzik; jegyzékről regél, mely a merénylőt agyonsúlytani lesz hivatva. — S a nagy zenebonának énekes bohózat a vége, melyben a szabadelvű kar chorusban zengi a Bánffy-hymnust. Pedig ha komolyan kérdőre vonnánk őket, ha a mes-

terségesen felcizomázott mumust lehámoznánk, egy torzalak tárulna elénk, mely fogát vicsorgatva minden alapos ok nélkül rugni készül egyet a római kúrián. — A rugást a levegőbe irányította az apostoli lelkü király kettős keresztje s Agliardi helyén maradt.

És Bánffy? A legnagyobb (!) fanatizmusával a félhivatalos szócsövekben toborzékol még ma is a látszat kedvéért, de lélekben maga is meg van győződve az iránt, hogy az Agliardi afférban Kálnoky ravasz politikájának leleplezésén kívül baklövésének egyik legfényesebbikét mutatta be a komolyan politizáló világnak.

Legközelebb közjogi állásából kifolyólag, mint Magyarország miniszterelnöke elkíséri a királyt Zágrábba, hogy a horvát és magyar testvér nemzet között megteremtett paczificációt ünnepelhesse és félhivatalosaival világgá kürtölteti a nagy politikai vívmányt, hogy ő a magyar politika nézkülözhetetlen hős bajnoka, a retenthetetlen bátorságu szolnok-dobokai főispán, mint alkotmányos főminisztere Magyarországnak a legalkotmányosabb király oldala mellett képviseli Magyarországot s mikor a magyar trikolor ott a korona és az ő jelenlétében a magyar és horvát testvér nemzet között megteremtett kölcsönös loyaltás világos bizonyítékául durván megalázzák, nincs annyi bátorsága, hogy a magyar állam durván megsértett tekintélyét megvédelmezze, a trikoloron ejtett közjogi sérelmet kellőleg megtorolja, hanem megaláztatással, hogy a sérelem a királyi válaszból büntetendő cselekvénynek minősítették.

S itthon a magyar állami tekintély emelésére első sorban maga veszi kezébe a tussolás módszerét; maga minősíti gyermekesnek s maga helyezkedik a ciznizmus veszedelmes lejtőjére és a nemzeti felháborodásra gyermekes őszinteséggel kijelenti, hogy ott voltaképpen egy rongy darabot, mely véletlenül a trikolor kopott színeire hasonlított, égettek meg a pajzánkodó horvát gyerkőczök s e sé-

relmes »elválaszóla«-t gyász magyarjaival hivatalból tudomásul véteti.

S ma a radikál-liberalizmus a félhivatalos szócsöveken ujong a nagy politikai siker felett és a dicsőség mámorában újra chorusban énekelletti a Bánffy-hymnust.

Hol van itt az egyenlő mérlegelés? a következetes politika? Érzékenykedni Agliardival szemben... semmiért és érzéketlennek lenni a nemzet jelvényeinek durva megsértésével szemben... szép szemek, az uralomért. És még ezek után mindig találkoznak gyász magyarok, kik Bánffyt nélkülözhetetlennek tartják. A millenniumi ünnepségek az ő genieje nélkül európai kudarczvá zsugorodnának össze.

Ennyire mentünk az alkotmányosdi játékban a második ezred év küszöbén. Azzal, mi más nemzeteket felemel, nagygyá tenne, szíven döfjük magunkat, megöljük nemzeti önállóságunkat éppen azon ezred év végén, mely után következő másik ezred évben ünnepségeket rendezünk, hogy kimutassuk mennyiben érdemeljük meg a művelt nyugat közbecsülését.

Mit is mond sz. Ágoston? »Ha nem szabad valakinek önhatalmánál fogva ártatlan embert megölni s azt semmiféle törvény meg nem engedi, bizonyára ki önmagát megöli, valóságos gyilkos és pedig annál vétkesebb, mennél ártatlanabb volt azon okban, melynél fogva magát megölni elhatározta«.

Ha a nemzet öngyilkos lenni nem akar, rázza le az ólomsúlyként lelkére nehezű titkos szabadonczkodást, mert a mai liberalizmus, nem a liberalizmus többé.

Alkotmányos formába öntött modern szolgaság, mely csak pártfegyelmet ismer, de a mely a nemzeti kívánalmak iránt érzéketlen.

Pyrrhus.

Sötét fellegek.

Nincs különösebb mint a világ forgása. Mennyi változás történik csak egy negyedszázad alatt is!

1866. évben az osztrák-magyar hadsereg a németek és olaszok ellen küzdött, le lettünk győzve és ime most a bennünket megvert két győzedelmes hadsereggel fegyverszövetségben s a legjobb baráti viszonyban állunk. Mi elfeledtük legyőzetésünket és a győzők elfedék velünk szemben győzelmüket.

Egy analógiát hoznak most felszínre a keleti viszonyok.

Ezelőtt tizenöt évvel az oroszok a törökök ellen a legnagyobb ellenszenvtől vezetve, harczoltak és nagy nehézségek után a délszlávok és Románia segítségével legyőzték ellenfelüket — a portát.

A háboru előzményei és maga a háboru folytatása nem is abnormális viszonyok között keletkezett és játszódott le, mert azok egy rendszeres háboru természetétől egészen elütök voltak.

Ebben találja azután magyarozatát az is, hogy harcz még oly elkeseredetten, mint az 1878. évben viseltetett, alig folyt valaha és ellenfelek még oly gyűlölséget, mint a törökök és oroszok alig tápláltak egymás iránt kölcsönösen.

Szinte azt hittük volna, hogy az az engesztelhetlen fajgyűlölet soha megszünni nem fog és hogy az alkalomadián még nagyobb mérvben kiélesedve fog kifejezésre jutni.

És nagyon csalódtunk. Mert már Bosznia és Hercegovina okkupálása után az orosz és török udvarok között fenállott feszült viszony kezdett oszladozni és e két hatalom érdekszferei azonosak lenni. Ép ez utóbbi körülményből kifolyólag úgy Oroszország, mint a porta is érintkezési pontot keresve azon meggyőződésre jutottak, hogy bár egymásnak leggyűlöltebb ellenségei voltak, mégis, mert érdekeik azt kívánják: egymással kezét kell hogy fogjanak.

Törökország tehát mint legyőzött felfelelte a rajta ejtett mély sebeket és megaláztatást, Oroszország pedig nem érzeti vele győzelmi ittáságának mámorait.

A szenvedélyek és e két hatalom viszonyainak metamorfozisa, majd hamar a véres háboru után helyreállította a jóviszonyt nemcsak, de egész Európa nem kevés ámulatára már az 1880. évben erősen tartotta magát azon hir is, hogy Orosz- és Törökország egymással véd- és dacszövetséget kötöttek.

Bár hihetetlenül hangzott is egy ily szövetség létrehozása, mégis az európai nagyhatalmak sajátságos viselkedése folytán, melylyel a portát Oroszországnak könnyelműen kiszolgáltatták, nem volt egészen kizártnak tekinthető annál kevésbé sem, mert ez időben merült fel Kréta szigetnek az angolok által leendő megszállása és csapatainknak egész Szalonikiig benyomulása.

Hogy ezen híresztelt Orosz-Török szövetség tényleg meg lett-e kötve? azt maig is homály fűdi. Való azonban, hogy e hir hatása alatt a krétai kérdést az angolok nem forceirozták, mi pedig nem tettünk tényleges kísérletet Szaloniki felé.

Ezóta az orosz-török szövetségről többé mit sem halottunk.

Annál többször volt azonban alkalmunk Oroszország és a porta között több ízben felmerült surlódásokról olvasnunk, melyek azonban bár komoly természetűek is voltak, akut jelleget még sem öltöttek.

Most úgy látszik a politikai szituáció ismét olybá formálódott, hogy a két kérelmetlen egykori ellenség érdekei azonosak és koczkán forognak és hogy ép azért a már 1880. évben hangoztatott szövetséget valószínűleg megkötendik.

Erről tesz legalább tanuságot az a mód nélküli nagy részvét és nagylelkűség, melylyel Oroszország az ő azelőtt csak másfél évtizeddel is lelkéből gyűlölt törökök sorsa iránt nemcsak hogy érdeklődik, de sőt annyira megy, hogy már

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Formahiba.

— A »Tiszantul« eredeti tárczája. —
Irta. Kincs István.

A mi a hadseregnél a zopf, az a polgári életben a formahiba. Sokszor volt ez már megölöbetűje a legnemesebb törekvésnek. Hanem azért köszönni is sokan köszönhetnek a formahibának már sokat. A kőszegi magisztrátus példának okáért csöppet se bánja, hogy a formahibát kitalálták.

Ott kezdem a dolgot, hogy Kőszegen az Úrnak ezernyolekszáz és kilenczvenötödik esztendejében repülni kezdtek — a téglák.

Egészen úgy van.

Tetszik tudni, a kőszegi magisztrátusnak egyszer eszébe jutott, hogy a városi pénztár néminemű fogyatkozásainak megjavítására valami üzletbe kellene belevágni. Esztendeig törték a fejüket rajta, hogy voltaképen milyenbe. S a végén aztán csakugyan kisütötték, hogy legjobb lesz téglát vetni, lévén az olyan mesterség, melyhez mindenki ért.

Fogtak pár jött ment csavargót és czudar igyekezettel kezdtek a téglagyártást. Volt munkavezető, volt felügyelő, volt ellenőr; a városházán dupla könyvvezetés a tégláról; éjszakán keresztül három hatalmas bundáskutya volt felelős minden téglarakásért s ezt az egész komániát meg csakompak a városi magisztrátus őrizte ellen: életével és állásával szavatolt.

Szóval papiroson úgy klappolt a dolog, hogy ha csak a téglá szárnyra nem kap, hát egy darab kevés, de annyi se kívánkozhatik el a raktárból.

És különös! Egyszer csak sugni bugni kezdenek az emberek. A város ügyébe minden utczaszéli kofa beleszóllhat, bele is szóltak tehát százán és ezereken. Egyik a másiknak adta, hogy kevés a téglá, nincsen meg a téglá... lopás... család... árulás...

A magisztrátus méltatlankodott, a felügyelő büszkén utasította el magától a vádat, a munkavezető káromkodott s a munkások meg csak szónélkül, bambán néztek maguk elé.

Nincsen meg mind a téglá! Az nem lehetséges. Annak meg muszáj lennie.

Pedig hát nem volt.

Megolvastatták s kerek negyvenezer hibáztak. Mindenki a fejét csóválta, sokan kárörvendőleg mosolyogtak, a magisztrátus meg az ellenőr, a felügyelő, a munkavezető szóval minden gyanúsított perszóna a kezét mosta. Még a komondorok is megdühödtek: az nap egy rongyszedő zsidónak a nadrágját lehúzták.

De hát hogyan lehet az, hogy annyi téglá hibázik? Az hát nem lehet különben, minthogy az a téglá szárnyra kapott. Különben annyi ellenőrző argus szem csak tudna bele valamit, hova lett. Pedig egy lélek se tudott bele semmit.

Mi sem természetesebb, minthogy azt a summa téglát a magisztrátus bőréből fogják ki vásárolni. Hiába! városi helyen nincsen az

úgy mint falun. Falun minden pénztárbéli hibát könnyen kiigazítanak. Azt mondják: jöttünk mentünk 5 frt; ittunk ettünk 10 frt: összesen huszöt forint. S illetéknép még a legnagyobb deficit is gyönygyen kiigazítható. Hanem városon! Ott különben szól a dudu.

Városon mindig két párt veszekedik. Egyik teszi a polgármestert, választja a többi hivatalnokot, a másik meg hónapszám mindig azt lármázza:

— Végünk van! Elvesztünk ilyen gazdálkodás mellett. Gyalázatos adminisztráció!

Kőszegen az egyszer még különbekeket is lármáztak: volt okuk rá. Negyvenezer téglá testvérek között is tisztességes rakás. S ennek a rakásnak jóvoltából buknia kell a polgármesternek, hivatalbéli egész csakompokjával együtt.

Az ellenzék vérszerződést kötött.

Elsőben is közgyűlést hívatok össze. Onnan nyomban kikertgették az egész magisztrátust, tudomásukra adván, hogy hát az egyszer ő róluk leszen szó, azért csak pusztuljanak a tanácsból.

Csak ott akadtak fönn, hogy minekutána minden hivatalbéli perszónát kivertek, ki elnököljön már most?

A szerencsés véletlen úgy akarta, hogy a jegyző soká húzta a fölöltőjét, miután valami ostoba viczből kifordították az egyik ujját. Már kifelé indult — de visszahúzták. Ő van az aférfiban legkevésbébb kompromittálva, hadd maradjon meg elnöknek, legalább mindjárt a jegyzőkönyvet is vezetheti.

csapatai egy részét mozgósítva, a mint a délszlávokat — természetesen az azok hulláiból épített hidon keresztül hatolva felszabadította, ép ily nemesen akarja most Törökország integritását a kapzsi angol ellen megvédeni. A törökfaló Gladstonnak már oda is kiáltotta a »Hand of«-ot, a miből egy öntudatos államnál tudnók, hogy mily következtéseket vonjuk be. Másképp állunk azonban Oroszországgal szemben, melynek politikája sohasem volt őszinte, nyilatkozatai sohasem igazak és viselkedése sohasem tisztességes, mert a politikai ravaszságban az összes diplomáciát felülmúlja, minden lépésre van kibuvó ajtaja, a melylyel azután, ha tervei sikerülnek, mint ahogy elve számítva volt, azokat a nyitva hagyott ajtón át más irányba tereli.

Ha nem Oroszországról lenne szó, szívünkben örülnénk annak a nagylelkű pártfogásnak, melyen az egykori ellenség a »beteg embert« részesíteni szándékozik. Így azonban csak sajnálkozni tudunk a segélynyújtás felett; mert valaminthogy a délszlávok, de kiváltképp Románia és Bulgária drágán megadták felszabadításuk árát, úgy a porta is bizonyára oly drágán fogja megfizetni integritásának esetleges megvédését, mely talán drágább fog lenni, mint a mely értéket az integritás megcsönkítése reprezentál.

Csodálatos dolog, hogy egyes emberek, kiknek egész más a hivatásuk és életfeladatuk, semmint hogy a külpolitikával foglalkozzanak, az eseményekből tanúságot tudunk meríteni, míg ellenben azok, kiknek kizárólagos feladatukat csak a külügyi viszonyok tanulmányozása képezi, kiknek egyedül ez lenne életfeladatuk — az eseményeken okulni nem tudnak!

Vajjon nem-e ép oly helyzetben volt Románia, midőn Oroszország Törökországnak a háborút legutóbb megüzente, mint most a porta?

Románia is fűhöz s fához fordult egy európai intervenczió létrehozása végett,

de sajnos, az összes udvaroknál *süket fülekre talált. Magára lett hagyatva és sorsának áttalengedve.* Mit volt mit tennie? *kénytelenülve lett az oroszok által kitért karokba dobni magát.* Az oroszoknak pedig nem kellett egyéb, mert Románia csatlakozásával a háboru sorsa is el lett döntve.

Ép így van most Törökország. *Hiába fordul az európai nagyhatalmakhoz; hiába protestál a mozlimok terhére rótt vérengzések ellen, melyek előidézői a felbujtogatott örmények voltak: mindenütt süket fülekre talál.* Anglia pedig merev követeléseiben.

Ha szárazon kellene velük megküzdenni, úgy elég erős lenne a porta az angol támadást visszautasítani; ámde ezen lehetőség ki van zárva s a mérkőzés csakis vizen történhetné. Erre pedig Angliával szemben a töröknek ereje nincsen. *Senki nem segít neki, csakis egykori legnagyobb ellenségének — az oroszoknak — szíve könyörül rajta: ennek karjaiba dobja tehát magát.*

Most nem is kérdezi mily árt kíván, de Európa sem gondolja meg, hogy mily hasznos szolgálatot tesz közömbössége által az orosz terjeszkedő pobitának.

Erre majd csak akkor fog ébredni, midőn a megtörténteiket meg nem történtekké tenni már késő lesz.

A tizenkettedik órában jó lenne tehát a közömbös diplomatáknak még egyszer meggondolni, hogy mit tesznek, mert különben nembánomságukat igen keserűen fogják majd megfizetni.

A tiszántuli ev. ref. közgyűlés.

(—a.) Az a külső sikerében fényes közgyűlés, mely a »reformáció« emléknepjén itt Nagyváradon folyt le, leplezetlenül elénk tárja a sebeket, melyeket a hazai protestantizmus az egyházpolitikai harcban kapott, elénk tárja azt a szánandó helyzetet, melybe ez a nagy magyar felekezet a reformok életbe léptetése által jutott.

gadtak vagy négy olaszt s nyakrafőre csináltatták a téglát.

Kellett, mert hát nagyon keresik. Kőszegen sokan építenek.

Elment a vármegyére a második instánczia. És a fegyelmi kérvénynek az egyszer csakugyan helyt adtak. Kiküldték a bizottságot.

Lefoglalták a könyveket. Hétszám bujták a kiadási és bevételi tételeket. Vallattak, kihallgattak s megolvasták a kész téglát — és uramfia! az sült ki a dologból — hogy egy darab az kevés, de annyi se hibázik.

A téгла megkerült.

Azt a konsternációt kellett volna látni, mit ez a hír városszerte előidézett. Hol két három ember összeverődött az utcán, valamennyi azt tárgyalta, hogy most már voltaképpen ki is a gazember?

Mert hát az a téгла vagy hibázott, vagy nem. Ha hibázott, úgy, hogyan mert az megkerülni: az égből csak nem pottyant alá s akkor mért nem koppintanak a gazemberek körmére. Ha meg nem hibázott, akkor pelengére állították az egész város böcsületét a vármegye előtt: ágyukkal indulnak a nyulak ellen s a végén csak egy tapsifüles sem esik el.

A polgármester legalább még él és uralkodik s az egész magisztrátus ugyszintén.

Manó tudja magát tájékozni ebben a dologban. Talán én se tudnám magamat, ha nem volna formahiba a világon.

Csak nem rég irtuk, hogy a reformoknak, különösen pedig a felekezetenélküliségnek meglesz az a jó eredménye, hogy a protestánsok is felebrednek. Ez az ébredés hamarabb bekövetkezett, mintsem gondoltuk. Bizonyosság reá a csütörtöki közgyűlés.

Az elnöki megnyitó panaszkodott, hogy a vallási közönyösség terjed, nem csoda, mert csak formaiságra, külsőségekre nevelték hiveiket, — mondá maga az elnök, aki egyuttal — fél, hogy a felekezetenélküliség még jobban fogja terjeszteni a vallási közönnyt. Az egyik előadó, mint feltűnő jelenséget konstataálta, hogy kevesen mennek a lelkészi pályára; ez előtt másfélszázánál több theológus volt Debreczenben, ma van 32; ugyanazon előadó sajnálkozással mutatott arra is, hogy csökken a hiveknél az áldozatkészség, — az egyházi adót, mely akárhány községben sokszorosa az állami adónak, nem fizetik rendesen; egy másik előadó arról panaszkodott, hogy a nazarénusok nagyon terjednek a református vallásuk között, jó lenne vallásos estéket rendezni ennek megakadályozására, a szociálizmusnak is gátot kellene már vetni, jó lenne munkás-szállókat állítani, egy harmadik előadó a papképzés ügyét is szóvá tette, a gyakorlati kiképzésre nagyobb gondot kell fordítani, de vajjon orthodox konfesszionális, vagy modern, avagy éppen raczióalista irányban-e? arról nem határoztak.

Egyet azonban elhatároztak és furcsa szerepre juttatja a hajdan függetlenségéről híres magyar protestantizmust.

Elhatározták, u. i. hogy sürgetni fogják az 1848. XX. t. cikk végrehajtását, hogy készek lemondani iskoláikról is, csak adjon az állam papjaiknak fizetést. Tehát az a protestantizmus, amely a Bethlenek, Bocskayak és Rákóczyak alatt fegyverrel küzdött jogaiért ma oda áll kunyorálni segélyt az államtól. Ennyire juttatta őket Tisza Kálmánnak befolyása.

Akkor, midőn az egyházak elválasztását és függetlenségét hirdetik az államtól, — írja egy őszinte protestáns ember a »Hazánk«-ban — szomorú látni a protestáns felekezeteket versengeni az államsegélyért, mert nélküle megélni nem bírnak, igaz, hogy joguk, törvénybe ígatott joguk van hozzá, de ezt közel 50 éven át hagyták aludni és félő, hogy ma már nem lesz erejük arra, hogy a törvény végrehajtását keresztülvigyék.

Az állam milliói a mai felfogás szerint nem arra valók, hogy vele dűledőző egyházakat támogassanak. Azok szükségesek műkincsek vásárlására, valuta-szabályozásra, színházi deficitek eltüntetésére lapok megszerzésére és lóversenydíjakra, a protestáns egyházak pedig várjanak az ő 1848. évi törvényükkel.

Elég, ha Csáky háborút csinált egyetlen 8-ért akkor, midőn ilyeneket ugyan száz számsra mutatnak föl törvényeink. Az egyházak éljenek meg a maguk erejéből és ha nem tudnak, akkor a kormány fog nekik nyújtani alamizsnát, elvárva, hogy kezet csókoljanak és cserébe adják a függetlenségnek és szabadságnak azt a csekély maradékát, a mivel husz évi Tisza-uralom után még rendelkezhetnek.

A jegyző engedelmesskedett.

Elkezdődött a hadd, el hadd.

Olyan zsinatolásra gyújtottak nyomban a derék városatyák, hogy csuffá tettek volna egy egész falu zsidót egy kupacban. Még hajba is mentek volna, ha lett volna kívül.

Hanem, mert száz szónak is egy a vége, azért szépen elhatározták, hogy fegyelmet kérnek a magisztrátus ellen a vármegyénél.

Diktum, faktum, úgy történt. A vármegye majd befüt az egész bagázsianak: az a negyvenezer téгла az hát befüt valamennyinek úgy, hogy egész életükre izzadnak bele.

A polgármester szegény, előre érezte a vihar szelét, komor méltósággal imbolygott az utcákon végig, mikor mégis mutatnia kellett magát.

Hanem a java csak ezután következett.

A vármegyénél kifogásolták, hogy mikor az egész hivatalnoki kar ellen kérnek fegyelmet, hogy mégis a jegyzőt ültetik az elnöki székbe s pláne, még vele vezetetik egyuttal a jegyzőkönyvet is. Ez formahiba. Formahiba, még pedig öreg. S azért a vármegye kénytelen volt új határozathozatalra utasítani az egész tanácsot.

A polgármester arca kiderült. Ellenfelei azonban gúnyosan mosolyogtak. Hiszen csak reménykedjék! Azért ami halad, el nem marad: bekötik neki a koszoruját csak azért is.

Új közgyűlést hívtak össze.

A polgármester meg a hivatalnoki karral kezdett konferenciázni. S annak a konferenciázásnak az lett az eredménye, hogy még fo-

Van még ennek a gyűlésnek két fontos tanúsága.

A gyűlést a vármegyeházán tartották. Jó, semmi kifogásunk ellene; — de elvárjuk, hogy átengedjék azt, ha kéri a katolikus gyűlésekre is.

Másodszor: örömmel láttuk, hogy a reformátusok gyűlésén részt vettek a legelőkelőbb állami és községi hivatalokban levő protestánsok is, élükön a királyi tábla elnökével. Tanuljanak belőle a katolikusok. Ha pedig magasabb körök pressiót gyakorolnának reájuk, tessék azt, mint jogtalant férfiasan visszautasítani. Meglátjuk, ott lesznek-e a kath. vallású államhivatalnokok a kath. kör mai gyűlésén?

Még egyet: a református kerületi közgyűlés tapintatos elnöke hangsúlyozta a más felekezetek jogainak tiszteletben tartását. Nagyon helyénvaló volt. Reménylünk, nem marad eredmény nélkül.

Haladunk.

Saját tudósítónk arról értesít, hogy *Barsmegyében* a garamszőlősi kerületben október hó 29-én lefolyt megyebizottsági tagválasztások a néppárt fényes győzelmével végződtek, a mennyiben mind a két bizottsági tag néppárti. Megválasztották Sármar János csejki plébánost 154 és Hlaványi János garamkeszi kántortanítót szintén 154 szavazattal. A liberális párt jelöltjei, az egyik Tóth Zsigmond szolgabíró s a másik Benkóczy János volt szolgabíró, csak 19 szavazatot kaptak. Midőn az elnök Váray János óbarsi plébános kihirdette az eredményt, dörgő éljen hangzott fel s a választók örömtől ragyogó arccal mondogatták »már egyszer mi is győztünk«. Egy parasztagazda megköszönte az elnök fáradságát s kifejezte a fölötti örömet, hogy ő és 153 társa mily szépen gyakorolták polgári jogukat. Ezután Sármar csejki plébános tagtársa nevében is köszönetet mondott a választók bizalmáért. Végre az elnök megdicsérte a választókat, hogy legszebb jogukat példás rendben gyakorolták.

*

Továbbá *Rózsahegy*ről jelentik, hogy az ottani néppárt fényes győzelmét a bizottsági tagválasztásoknál a protestánsok is elősegítették, a kik majdnem egytől-egyig a néppárttal szavaztak. Elismerést érdemelnek a választás kormánypárti elnökei is, a kik eltérve a nyitrai példától igen lelkiismeretesen jártak el. A győzelem kiválóan fontos, mert Rózsahegy mintegy fellegvára az egész felvidék néppártjának.

Az ősi idők óta liberális szellemű *Hontmegyében* is diadallal bontotta ki zászlaját a néppárt, s a megyebizottsági tagok választásánál *Nagy Csalmóczy* fényes győzelmét aratott, mind a három jelöltjét: Hajdi Károlyt, Lestányszky Sándort és Tokányi Endrét megválasztották.

Tolnamegyéből Tót-Kesziről írják, hogy ott az eddigi liberálisok helyett három néppárti megyebizottsági tagot választottak nagy többséggel: Nagy Jánost, Szücs József káplánt és Vörös Kristóf káplánt.

Legutóbb *Vasme gyében* volt a megyebizottsági tagok választása *Rum, Rába-Hídvég, Győrvar, Vasvár, Sárvár, Hegyfalu* és *Ikervár* községekben. Bár a liberálisok minden eszközt fethasználtak, hogy pártjuknak többséget szerezzenek, mégis mindenütt kudarczsal kellett visszavonulniok. Különösen erős volt a küzdelem *Vasvárott*, a járási székhelyen. Itt a liberális jelöltek korteskedése a legfőbb fokra

hágott. Mindennek daczára csupán egy jelöltüket, a helybeli főszolgabírókat tudták megválasztatni. *Sárvárott* óriási többséggel Barabás György és Molnár Pál néppárti jelöltek lettek megválasztva, *Hegyfaluban* Asbót József és Kozák József igen nagy szótöbbséggel Hodossy királyi járásbíró és Takács M. sárvári szolgabíró ellen. *Ikervárott*: Kovács K., Mihácz és Eredics V. majdnem egyhangulag győztek a liberális jelöltekkel szemben.

Ugyancsak *Vasme gyében Pálfán* is a néppárt fényes győzelmét aratott, tekintve azt, hogy a liberális párt mindent elkövetett, hogy jelöltje győzön. Hordták lélekszakadva a szavazókat, volt itatás-étetés, egy követválasztás képét nyújtotta kisebb kiadásban az egész mozgalom. Két jelölt volt: Somogyi László a liberális párt részéről, Homolka János karakói esp.-plébános pedig a néppárt jelöltje; leszavaztak összesen 160-an, ebből esett Homolka János esp.-plébánosra 86, Somogyi Lászlóra 72; 2 szavazat pedig olvashatatlan volt az elnöki kijelentés szerint. Homolka János esp.-plébános tehát 14 szótöbbséggel bizottsági tag lett; a néppártot a tiszta meggyőződés vezérelte, mert se étetés, se itatás nem volt, se fuvar, se napi díj.

*

Végre a legújabb hírek a következők:

Lékán s Pörgölin a megtartott megyebizottsági tag választás alkalmával a néppárt mind a négy jelöltje 363 szótöbbséggel megválasztott. A nép független magatartásának és meggyőződésének imponáns nyilvánítsa az egész megyében nagy lelkesedést keltett.

Nagy-Lévárdon a néppárt jelöltjei 447 szavazattöbbséggel választották meg Klempa pozsonymegyei alispán és Hutya jegyző ellen. Hasztalan volt minden szolgabírói preszsió a liberálisok részéről, a tökéletesen szervezett néppárt mindenütt biztosítja magának a többséget.

Czifferen a megejtett megyebizottsági tag választásnál a néppárt jelöltjei óriási többséggel lettek megválasztva. *Dejtén, Szomolányban, Nádason* nagy lelkesedéssel csatlakoztak a választók a néppárt jelöltjei köré, sőt az utóbbi községben az ellenpárt annyira biztosnak érezte a vereséget, hogy jelöltet se állított.

Lueger megerősítése.

Bécsi jelentések szerint a király november 1-én kihallgatáson fogadta Badeni miniszterelnököt, a ki jelentést tett Lueger megerősítésének kérdésében. Hir szerint Badeni azt a javaslatot terjesztette elő, hogy ő felsége erősítse meg Lueger megválasztását.

A helyzet igen kiélesedett. Kétségtelen, hogy a konzervatívok, klerikálisok, német-nemzeti pártiak és az ifjú csehek csatlakoztak az antiszemitákhoz, hogy a kormányt bírják rá a Lueger megerősítésére. Badeni állítólag alkudozásba bocsátkozott Luegerrel az iránt, hogy tegye le a képviselői mandátumát az esetre, ha az uralkodó megerősíti őt a polgármesteri állásban. Lueger azonban visszautasította ezt az ajánlatot.

A döntés most a királytól függ.

*

A bécsi »Reichspost« minden kétségen kívül állónak mondja, hogy a király Lueger megfogja erősíteni.

*

Valóban jellemző, hogy Bánffy és a magyar kormány szolgálatában álló sajtó, milyen lármás hajszát indított Lueger megerősítése ellen, természetesen azon czélzattal, hogy ha Lueger netalán meg nem erősítenék, ez a magyar kormány befolyásának legyen tulajdonítható.

De az ellenzéki lapok is tárgyalják ezt a kérdést s megjegyzéseik igen helyesek. Például a »Hazánk« így ír:

A kormányhoz közelálló lapok a Bud. Tud. vélekedését a bécsi polgármesterválasztásról, valamint az uralkodói szentesítéstől úgy honoráljuk, mintha abban a magyar kormány nézete tükröződne vissza. Vagyis a magyar kormány esőselékek szidja össze a bécsi község tanácsot polgármestertől s megfenyegeti az uralkodót, hogy valamiképp jóváhagyni ne merje a választást. Ugy látszik a magyar kormánynak nagy szüksége van valami parázs összeveszésre Béccsel, mert mégis csak különös dolog, és semmiképp sem igazolható az, hogy a magyar kormány affaéret csinál a bécsi polgármesteri kérdésből. Vajjon túrné egy önérzetes magyar kabinet, ha Ausztria kormánya, avagy a külügyi kormány ilyen brutális módon avatkoznék bele a mi belügyeinkbe s Bécs akarna parancsolni abban, hogy ő felsége milyen hármassal kijelölést küldjön le a főpolgármester-választásra Budapest székes fővárosának.

A mi különben a bécsi polgármestert illeti, daczára annak, hogy nem vagyunk hajlandók a bécsi polgármesteri állást kiválóan politikai pozícióknak tartani, éppen a Magyarországon személye által keltett reszenzus arra kötelezi, hogy érdemlegesen nyilatkozzék azokban a kérdésekben, a melyeket annyiszor szemére vetettek.

Lueger urat az illendőség kötelezi arra, hogy mikor személyében az ellenzéki agitátor jelentékeny pozíciót foglal el, oszlassa el határozott nyilatkozattal a félreértéseket s tegye tárgyatlanná a vádakat, a melyek kovácsolásában mesteri művészetet fejt ki a magyar kormány sajtója.

Lapszemle.

Budapest, 1895. nov. 2.

»**Hazánk**« »A kőbányai kérdés«-ről cikkeznek és azt írja: a meddig Festetics semmit sem csinált, sőt ellene dolgozott az agriárius törekvéseknek, — — kitűnő ember volt, nagyságát kürtölték az összes kormány lapok. De a mint a viszonyok nem elvei, de gondolkodásának tisztessége folytán, kényszerítették oly lépések megtételére, a melyek hivatva lettek volna egy a gazdaközönség kifosztogatására fentartott intézmény megrendszabályozására, — — el kellett bukuia.

»**Magyarország**« »A földmívelési kormány váltóját tárgyalja« és Festeticről így ír: előtte üresség volt, a mely ő által nem lett kisebbé, s utánna szintén üresség maradt. A semmiből elvettünk semmit, az eredmény semmi. Festetic Andor gróf mukásságát ennél sem többel, sem kevesebbel nem lehet honorálni.

»**Magyar Hirlap**« »A hagyományos osztrák politika nemtője« ezim alatt azt írja: ha valaki ma a hagyományos osztrák politika apoteózisát akarná megkomponálni, ebben az apoteózisban okvetlen Luager Károly dr. volna a nemtő, Ausztriában most ő van napirenden s az ő jövődöbeli polgári kormányzatának eshetőségeit mérlegeli boldog-boldogtalan.

»**Budapesti Hirlap**« »Üres bársonyszék« ezim alatt a következőket írja: alig másfélévi működés után hű kollegái Festetic Andor grófot is érettnék találták a nyugalomra és méltónak arra, hogy arczképe a minisztérium tanácskozó termét ékesítse. Nem a közbizalom szárnyain emelkedett magasra s visszavonulását uem siratja a magyar gazdaosztály. Nem bukott el nagy czélok után törekedve s bukásában több szerepet játszik a kulisszák intrigája minden másnál.

»**Nemzet**« »Luegerről« ír és azt mondja: az osztrák közéletnek előterében ez időszert az a kérdés van: vajjon micsoda állást foglal el a Badeni-kormány, Lueger Károly polgármesterségével szemben? Megerősítését ajánlja-e ő felségének, avagy a választás megsemmisítését tartja-e kívánatosnak, a mi alkalmasint a község tanács másodszori föllosztását vonná maga után, kapcsolatosan a jelenlegi kivételes állapot fentartásával főváros kormányzásában. Lueger megerősítését pártja, kétségtelenül a társadalmi béke fölforgatására irányuló törekvéseinek szentesítéseképp értelmezné, s abból új erőt merítene.

Folytatás a mellékleten.

•Nemzeti Ujság• »A halottak kultusza«
ezim alatt a halottak iránti kegyeletet a köz-
lelki ismeretnek nevezi.

•Egyetértés• Gróf Festetich Andor lemondásának okául azt mondja, hogy a Szentpéteri részvénytársasággal kötött szerződés minden egyes pontját nem közölte a kormány többi tagjaival.

•Pesti Napló• »A pétervári szemle« alatt a London és Pétervár között keletkezett feszült viszony felett tart szemlét.

Ezredéves kiállítás.

A kiállítás megnyitása.

Az ezredéves országos kiállítás megnyitásának programját a legilletékesebb tényezők jóváhagyása után Dániel Ernő kereskedelmi miniszter a következőkben állapította meg:

2. Ő császári és apostoli királyi felsége az 1896-iki ezredéves országos kiállítást 1896 május hó 2-án délelőtt 10 órakor nyitja meg ünnepélyesen.

2. Az ő felsége számára fenntartott hely körül és pedig szép időben a korzón emelkedő királyi sátor körül, kedvezőtlen idő esetén az ünnepélyek csarnokában az előre történt beosztás szerint gyülekeznek az uralkodóház fenséges tagjai, a kormány, a diplomáciai testület, az idegen hatalmak külön küldöttei és állandó képviselői, a törvényhozás, a császári és királyi közös hadsereg, a magyar királyi honvédség képviselői, a székes főváros, a kiállítási országos bizottság és igazgatóság, a törvényhatóságok a kulturális testületek és legfőbb közintézetek, a kiállítók képviselői és a meghívott nagyközönség.

3. Ő felsége elfoglalja helyét a számára kijelölt emelvényen, a királyi sátor alatt.

4. A m. kir. kereskedelmi miniszter mint a kiállítási országos bizottság elnöke jelentést tesz Ő felségének a kiállítás elkészültéről és felkéri a kiállítás megnyitására.

5. Ő felsége válaszol.

6. A megnyitás kijelentése után a Gellérthegy ormairól ágyulövések jelzik az ünnepi eszelekményt.

7. A hazai dalárdák előadják az ez alkalomra irandó ünnepi himnuszt.

8. Ezután megkondulnak a kiállítási harangok és Ő felsége kíséretével megkezdik körutját a kiállítás területén.

9. A körut alatt a kiállítási területen felállított katonai zenekarok ünnepi darabokat adnak elő.

10. A körmenet után Ő felsége a számára fenntartott helyiségekbe visszavonul és cerclet tart.

Újabb régészeti szemle a várban.

Tegnap ismét fölkereste a régészeti egyesület néhány lelkes tagja a várat, Nagyvárad régi dicsőségének székhelyét.

Ott voltak Cséplő Péter, Kertész Miksa prem. rendű tanárok, Karácsonyi János dr. theol. tanár, végül Némethy Gyula dr. szemináriumi lelkiigazgató. Először is a minap talált szobrot nézték meg, a melylyel nemrég oly nagy oktalán lármát csapott, nemcsak két helybeli, de néhány fővárosi lapunk is. Kertész Miksa pontosan megmérte, s lefotografáltatta a csonka szobrot, melyet a Bethlen bástya közelében lévő mostanában lebontott, s újra építendő kaszárnyarész egy falában találtak befalazva egy fülkében, mégpedig egészen épen, csak a kifalazás közben tört le mindkét lába, s kardjának markolata, valamint orra hegye.

A szobor homokkőből készült, s mint anyaga mutatja, a szabadban lehetett fölállítva. Azonkívül hogy egész jellege a barokk-korszakra vall, régi szent László szobrunkhoz való frapans és végzetes hasonlatossága minden kétséget kizárólag azt mutatja, hogy azon időtáiban készült, mikor régi (nem legrégibb!) éktelen szobrunkat, 1739-ben a szt. Lászlótéren fölállították.

Arányai ezen, immár a szeminárium udvarán rejtőz szobránál jóval kisebbek, arczkifejezése sikerültebb, s ha egyéb nem is, ez legalább sejteti a daliát. Feje testéhez képest igen nagy, melle szűk, koronája (ez a meghamisított szt. István korona) palástja, haja egészen olyan, mint régi szobrunké. Lábai térden fölül vannak amputálva; egyik térden aluli láb szárrészele meg van; ez meztelen; általában a paláston kívül többi ruházata egy kevésbé rómaiás. Jobb kezét szívére teszi, balkezét leereszti, tekintete egy kevésbé emelt, s így valószínűleg jámbor áhitatot kifejező pose-ban volt ábrázolva. Kardja érintetlen van félkötve baloldalára. Arcza, amennyiben a korabeli szobrok után ítélnünk, inkább szt. Lászlóra vall, mint első sz. királyunkra, a többi közt már csak rövid szakállá miatt is.

Annyi kétségtelen, hogy az akkori várbeli jezsuita kaszárnyatemplomhoz tartozott. De még így is óhajtható, hogy minél előbb e helybeli muzeum birtokába menjen át.

Sed nunc paulo maiora canamus. A lebontott fal terméskövei között igen sok darabját lehet látni a régi csúcsives székesegyháznak vagy más várbeli középkori templomnak. Különösen egy csúcsives stülükapu felső keretrészele köztile figyelmünket, amelynek nagy szabatosággal faragott, egészen ép... gót-betűs föliratát Karácsonyi dr. így olvassa:

... clesie qui XV. praepositus cultor.
... t sancti tudine templa johanniz.

Ami magyarul talán annyit jelent, hogy egy nagyprépost sz. János templomát boltozattal látta el. Kétségtelen, hogy amint Bunyitay munkájában olvassuk, 1472-ben volt a székeskáptalanon kívül egy ker. sz. Jánosról nevezett társaskáptalan is, amelynek prépostja ugyanakkor ifj. Vitéz János volt, az idősebb, a hırneves Vitéz János püspöknek hasonnevü unokaöccse, aki később 1480-ban mint a magyar király követe, Rómában járt, 1481-ben szerémi püspök lett, 1497-ben a dunai tudóstársaság elnöke. (Bunyitay: A váradi püspökség története. II. kötet. 51. l.) Kitünő tudósnak valószínűnek tartja, hogy Vitéz János a püspök volt e társaskáptalan alapítója (i. m. 204—205 l.); Vitéz János, aki új boltozattal látta el a templomot, hátha az meg az ifj. Vitéz János, a prépost volt?! Bunyitay az 1889-iki ásatások alkalmával fölszínre került csúcsives, mértműves épületdarabok némelyikét, épen szerényebb arányainál fogva hajlandó egy kisebb csúcsives egyház, talán Ker. sz. János temploma maradványainak tartani, amely templom talán a vár nyugati kapujának közelében állott (i. m. III. k. 120—121.) Hátha s a mi sejtelmünk elég közel áll a valószínűséghez, hátha ez a kapu vagy ajtó részlet szintén ker. sz. János templomából maradt meg?! Akárhonnan való, megérdemli figyelmünket. Egyébiránt ezt is lefotografálták. Megjegyezzük még, hogy a kapukeret szélessége körülbelül 130—140 cm. lehetett.

Karácsonyi és Némethy doktorok ezenkívül megtekintették a Bethlen bástya közelében lévő kaszárnya rész néhány kisebb szobáját, amelyek annyira magukon viselik a XVII. századbeli magyar renaissance építészeti jellegét

hogy Bethlen palotája maradványainak tarthatjuk azokat. Hogy az építés helyén sok-sok részint csúcsives, részint renaissance épület maradványokat találhatni s hogy egy rendszeres és céltudatos ásatás nem egy érdekes leletet hozna napfényre talán fölszemes is mondanom. A többi közt az udvarbeli kutra, ahol a székes-templom szentélye volt, s amely tehát kecsegtető bánya lehetne, immár nincs oly nagy szükség, hiszen a vízvezeték be van a várba vezetve. Hanem persze az ilyen ideális czélok nál rendesen hiányzik az, ami Montecuccoli szerint a háboruhoz szükséges, a pénz, a pénz, a pénz. Amíg ez nem lesz, addig nem tehetünk egyebet, mint amit most teszünk, vágyainknak, terveinknek, hiányos alapu sejtelmeknek adunk kifejezést.

Julii Luncasproni.

A polgármester jubileuma.

— Előkészítő bizottsági ülése —

— nov. 2.

Mezey Mihály kir. közjegyző — elnöklete alatt tegnap délután öt órakor a polgári kör helyiségében értekezletet tartott az előkészítő bizottság, hogy Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester tiszletére rendezendő jubileum programját megállapítsák.

Az értekezleten jelen voltak:

Mezey Mihály elnök, Rácz Mihály, Bordé Ferencz, Láng József, Hoványi Géza, Friedlander Herman, Bertsey György, Beleznay Antal, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Stark Gyula, Sipos Orbán, s a jogakadémia polgársága képviselőiben Ertsey Péter.

Több hozzászólások után a bizottság a következő programot állította össze.

Diszközgyűlés.

A város törvényhatósági bizottságának tiz tagja felkéri Dr. Beóthy László főispánt, hogy folyó hó 17-ére egy rendkívüli közgyűlést hívjon össze, a melyen csakis Sal Ferencz polgármester ünnepeltetése fog lefolyni még pedig a következő sorrendben:

1. November 17-én diszközgyűlés d. e. 11 órakor.
2. Főispán megnyitója.
3. Egy szónok üdvözlő a polgármestert.
4. A polgármester válasza.
5. Egy biz. tag indítványa az üdvözlő beszéd jegyzőkönyvébe foglalása iránt.
6. A tisztikar és a mérnöki hivatal ajándékának átnyújtása.

A Bankett.

A közgyűlésről az egész polgárság a Fekete-Sas disztermébe vonul, ahol diszbed lesz megtartva. Itt két hivatalos toaszt lesz: egy a királyra és egy a polgármesterre.

A szerenád és fáklyás-menet.

A bankettől a polgárság a mérnöki hivatal udvarára vonul, a hol részükre fáklya fog kiosztatni.

A fáklyásmenet a 37-ik gyalogezred zenekara közreműködése mellett a főutcán keresztül a kispiazcra a Fekete-Sas elé vonul, a hol a polgármester az erkélyen meg fog jelenni.

A szerenád a következőképpen lesz összeállítva:

1. Ennekar — Beleznay vezetése alatt.
2. Sal Ferencz polgármester üdvözlése.
3. A polgármester válasza.
4. A polgárság elénekli a »Szózatot.«

Ezután a szent-László téren a fáklyákat elégetik.

A város fellobogozása és kivilágítása.

Az előkészítő-bizottság ezután elhatározta, hogy felkéri a lakosságot, miszerint 17-én a várost lobogózzák fel s az ablakokat és kirkatokat világsák ki.

Rimanóczy Kálmán építész is felkéri, hogy a szerenád alkalmával a reflektor fényét a szent-László térre vettesse.

Rees gázgyár igazgató pedig megígérte, hogy ez alkalomra a gázlámpákat felékesíti.

NAPTÁR.

— November 3. —

Vasárnap. Róm. kath. F. 22. Pirmin. Prot. F. 21. Pirmin. Görög kel. A. 22. Abercz. Izr. 16.
Nap két 6 óra 30 p., nyug. 4 óra 25 p. Hold kelte 4 óra 20 p., nyug. 7 óra 33 p.

Novemb. 3. Nagyváradai betegsegélyező-egylet igazgatósági gyűlése délután 3 órakor.
„ **3.** Gyermekbarát egyesület gyűlése a városház tanácstermében.
„ **3.** Katholikus kör alakuló gyűlése d. u. 4-kor.
„ **4.** Megyei közigazgatási bizottság ülése délelőtt 9 órakor.
„ **6.** A nagyváradai szepitészeti egylet gyűlése a városház tanácstermében délután 5 órakor.
„ **7.** Városi közigazgatási bizottság ülése délután 3 órakor.
„ **8.** A biharmegyei agarász-egylet közgyűlése B.-Ujfaluban.
„ **9.** A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában
„ **9-10.** B.-ujfalusi agarász-verseny.
„ **14.** Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
„ **19.** A biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet táncestélye a Fekete Sas termében.
Decz. 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.
„ **30.** A vármegye tisztújító közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pankr Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

A nagyváradai katolikus kör.

Nagyvárad város katolikus közönségére nevezetes nap lesz hosszú ideig a mai. Sokak régi eszméje, forró óhaja valósul meg biboros püspökünk áldozatkészségéből, hogy élesztője, áldásos eredmények forrása, a katolikus polgárság otthona legyen. Közel egy éve, hogy felszínre került a katolikus körök szervezésének kérdése s ma már szerte az országban él és hasznos munkálkodást fejt ki számtalan katolikus kör a hitélet fejlesztése, az összetartozandóság érzetének erősítése körül.

A nagyváradai katolikus kör az apácza-utczai palotában ma, vasárnap alakul meg, hogy erőssége, otthona, legyen a város katolikus polgárainak. A mikor őszinte szívből üdvözljük az érdemes kezdeményezőket, kívánjuk, hogy minél áldásosabban terjeszsze üdvös hatását az új kör.

Tegnap délután szűkebb körü értekezlet volt a kör helyiségében, mely alkalommal az alakulás előkészítését beszélték meg.

Palotay László apátkanonok hívta össze az értekezletet. Jelen voltak: Dencs János, Nemeskey Andor, Podhraszky Rezső, dr. Schweiger Ede, Fetser Antal, Kledorfer Lambert, Török László, Milibák József, Kunyhóssy János, Brösztel Lajos, Stark Gyula, dr. Vueskics Gyula, Géczy Lajos, Körössy Endre, Novotny Alfonz, dr. Székely István, Janky József, ifj. Rimanóczy Kálmán, dr. Kolozsvári Béla, Makucz Ernő, Erdélyi József, Mihucz Péter, Bereczky Géza, Csátary József, Élő János, Szántó Lajos stb.

Az értekezletet Palotay László apátkanonok nyitotta meg. Köszönte a jelen voltaknak a megjelenést. Eddig csak papiron volt a katolikus körök eszméje, most azonban már valósággá válik, teljesedésbe megy a régi vágy. Biboros püspök ur ő Eminenciája indítvá-

nyozta a kör megalakítását s a káptalan felkarolta az indítványt. A biboros nagy költséggel berendezte s most már eljutottak a megalkulás küszöbéhez.

Indítványára letárgyalták az alapszabálytervezetet. Lényegesebb változtatást az általunk már korábban közölt alapszabálytervezetén nem tettek. Kiemelendő, hogy az évi tagsági díjat 4 frtra szállították le; két elnök és két alelnököt választanak a kör vezetésére, akiknek 30 választmányi tag fog segédkezni. Megállapodtak még a választásra nézve.

Az alakuló ülés ma, vasárnap délután 4 órakor lesz az apácza-utczai palota dísztermében.

Ugy értesültünk, hogy az alakuló közgyűlésre szétküldött meghívót többen nem kapták kézhez, részben pedig tévedésből szabálytalanul bélyegezték felül, miért is az ideiglenes vezetőség ez uton is figyelmezteti a katolikus polgárokat; hogy mindazok, akik a kiboecátott iven magukat tagoknak aláírták, vagy még ez után szándékoznak a körbe belépni, az alakuló gyűlésen megjelenni sziveskedjenek.

* **Aranymisés áldozár.** A nagyváradai lat. szert. káptalan egyik jeles tagja, Andrássy János apát-kanonok — mint már említettük — ötven éves áldozári jubileumát vasárnap tartotta meg. Az aranymisés áldozár az ünnepelés elől elvonult Mária-Radnára s az ottani zárdá-templomban mutatja be aranymiséjét. Sokan keresték fel üdvözlötükkel a derék főpapot a szép ünnep alkalmából. Andrássy János kanonok már visszaérkezett Nagyváradra.

* **Kivilágítás a temetőben.** Tegnapelőtt még sötétfelhő csoport borult az égre s ömlött a zápor szakadatlanul mintha csak szétakarta volna mosni ezt a világot. — Tegnapra már szétoszlottak a fellegek, a nap ragyogó képpel tünt elő s csaknem erőltlen sugarával szikkasztotta ezt a vén ázott földet. — Sokan márazt hitték, hogy a szakadó eső el sem áll s s akkor elmosta a kegyeletlen érzületnek egyik szép megnyilatkozását — a kivilágítást.

A hogy megváltozott az időjárás özlött a nép a temetőbe. — A széles utcán valószínű emberáradat hullámzott s csak úgy öntötte a népet a temető felé, a hol már ugy 5 óra tájban kigyultak az apró kis lámpások ragyogó fényt árasztva a néma sirokra, a koszorúk ezreire. — Nyolcz órára kialudtak a temető ezer kis lámpásai, a halottak birodalmára mosolygó holdvilág derült tündéres fényvel. Néma csend ott minden.

* **Az akadémiai ifjuság kegyelele.** Jól esik az ifjuságot látnunk, mikor az igazi nagyság előtt tisztelettel meghajol, jóltevőiről hálás kegyelettel emlékezik s elhunyt barátai sirhalmát szeretettel keresi fel. Megteszi ezt minden évben városunk jogász ifjusága azon a napon, mely az elhunytak emlékének van szánva, nem pusztá szokásból, nem hagyomány szerűen, hanem mindig nemes lelke sugalmait követve.

Örömmel látjuk, elismeréssel adózunk érte, mert az ifjuság minden nemes tette reményit, bizalmat kelt bennünk a jövő iránt.

*
Pénteken délután 4 órakor az akadémia gyászbogója alatt először Szigligeti Ede szülőházához vonult az ifjuság, hol Gara Ákos méltatta irodalmunk ezen nagy alakjának érdemeit és buzdította Szigligeti példájával kintartó munkára társait. — Azután fákiya fényvel Rulikovszky Kázmér sirhalmához mentek. A szépen díszített sirnál az akadémiai dalárda elénekelté Kölcsey »Hymnusát« és a »Lengyel hymnus«, Kolb Árpád pedig a hős századosról emlékezett meg kegyelettel. Dr.

Hoványi Lajos volt jogakadémiai igazgató sirjára helyeztek ezután a »Zöldkertben« koszorút és mondotta el Zubor Andor a derék igazgató dicséretét — Mütter Ferencz és Jelinek István joghallgatók sirjánál Gyenge Béla és Tátray Kálmán beszéltek.

A nagytemetőben Votiszky Antal Nyiry Lajos felett és Puskás Béla pedig dr. Személy Kálmán jogakadémiai tanár sirjánál tartott emlékbeszédet.

Nagy számú közönség hallgatta mindenütt a szónoklatokat és szépen előadott grászéneket s nézte örömmel az ifjuság szeretetének megnyilatkozását.

* **Kitüntetések.** A király Márfy Albin pénzügyminiszteri osztály-tanácsosnak kitünő szolgálatai elismerésül és Boros Béni kir. tanácsos és az egyesült arad-csanádi vasutak igazgatójának a közügyek és különösen a vasutépítés terén szerzett érdemei elismerésül, a harmadosztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta.

* **Tiszti főszemle.** Egy napra ismét előkerülnek az arany porte-epée-k, a waffen-rock tisztogatás alá jön, hogy 24 órai csillogás után ismét nyugalomba jussanak. A tartalékos tisztek főszemléje november hó 4-én lesz, a helybeli tiszti kaszinó helyiségében, Kert-utca sarkán. A szemle reggel 9 órakor kezdődik.

* **Járvány betegségek a megyében.** Dr. Popovics György megyei főorvos betérjesztette a Biharmegye területén október hó 15-31-ig előfordult járványos betegségek kimutatását — Örvendetesen győződünk meg a kimutatásokból arról, hogy a járvány az egész megyében csökken. A vörheny Nagy-Szalonta községben 2 esettel lépett fel, azonban a betegség enyhe lefolyású volt s már teljesen meg is szűnt a járvány. Henczidán 24 vörheny beteg gyermek között meghalt 2. A kanyaró Gáborján községben négy esettel szerepelt, azonkívül egyes betegülések Erdőgyarak és Vértes községekben fordultak elő. A hashagymáz Csökmön 17 esetben, 2 halálozással. A difteritis szintén kevesebb esettel szerepel, s összesen 8 halált okozott. Sárádon 1 gyermek betegedett meg és halt el; Konyáron 1 betegedés, Zsákon 13 betegedés és 7 halálozással van feltüntetve. Ezenkívül egyes esetek Biharon, Erdőgyarakon, Feketeerdőn, Gyantán, Derecskén, Hosszupályiban, Széplakon, Berettyó-Ujfaluban és Bajközségben. A hatóság a legéberebb gondoskodással igyekszik a baj terjedését meggátolni.

* **Lukács György sirjának kivilágítása.** Nagyvárad város közönsége nevében Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester világitatta ki elhunyt elődjének sirját, melyre a család is igen szép koszorút küldött. A város közönsége, mely kegyeletének oly szép tanujelét adta Lukács György elhalálása alkalmából, nem feledkezik meg volt polgármestere s hű fiáról, hanem minden évben, midőn a halottak birodalma megélnékül s fényt áraszt a sirokra, szintén lerója kegyeletének adóját jelül az elhunyt érdemeinek, s iránta meg nem szűnő tiszteletének.

* **Közigazgatási élet.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága holnap, hétfőn délelőtt 10 órakor tartja rendes havi ülését. Nagyvárad város közigazgatási bizottsága pedig csütörtökön délután ülésezik.

* **Az ujonczok eskütétele Aradon.** Pénteken, november 1-én volt Aradon az ujonczok eskütétele. A vár közepén volt felállítva a tábori oltár s mellette a szószék. 9 órakor Allersdorfer Julián tábori lelkész szent misét mondott s azután szép beszéddel figyelmeztette a katonákat az eskü fontosságára. Beszéd után az ujonczok elmondták az eskü formát. A szertartáson jelen volt báró Spiegelfeld vezetése alatt az egész tisztikar, az Aradon állomásozó katonaság és a kis-szentmiklósi tüzőrség. Szentmisén a 33-ik ezred zenekara játszott.

* **Szerkesztőségéből.** Lapunk szerkesztősége egy új szorgalmas munkaerővel szaporodott, ugyanis Vidosits Gyula a »Nagyvárad« volt munkatársa mai napon szerkesztőségünk belső tagja lett.

* **Sirban halt meg.** Biharról írja levelezőnk, hogy ott pénteken Szappanos János temetése alkalmával egy Kocsis Mihály nevezetű embert, ki a halottnak a sirt ásta és a koporsó letevésénél is segédkezni akart a sok esőzés következtében lágy padmaj lecsuszott s maga alá temette. A szegény embert már csak halva tudták kivenni a sírból. Özvegyet és árva-t hagyott maga után.

* **Öngyilkos ifju.** Leitner Róbert 25 éves ifju tegnapelőtt öngyilkosságot követett el. Az ifju a köztisztviselői állású Leitner család tagja volt, s a könnyelmű élet adta kezébe a fegyvert. Pár évvel ezelőtt még telve szép reménnyel, öröme volt a családnak, de végzetes sodorta addig a szomorú aktusig, amikor egy ostoba ölömdarabbal vélte megoldani az élet nehéz kérdését. Régebben mint matróz szolgált egy hajón, de utóbb a mező-telegdi aszfaltgyárban dolgozott, mint munkás. A némi kényelemhez szokott ifju azonban igen nehéznek találta a megélésnek ezt a tisztességes útját, s szorult helyzetére hivatkozva, pénzt kért édes anyjától. A multak tapasztalatain okulva, édes anyja nem volt hajlandó újabb segélyvel istápolni fia könnyelműségét és megtagadta tőle a pénzt. Ez keserítette el az önmagával meghasonlott fiatal embert. Egy revolvert kerített, felkereste édes anyja házáat, Rózsa-utcán. Testvére és édesanyja nem is sejtették, hogy milyen sötét tervekkel tépelődik a szerencsétlen fiatal ember. Közvetlen anyja ablaka alá húzódtott s ott követte el az öngyilkosságot. Bal mellén, a sziv felett hatolt be a golyó. A rendőrség részéről dr. Berkovits Miklós és Faludy Soma rendőrőrmester gyorsan megjelentek és ápolás alá vették, azonban már nem lehetett megmenteni; pár percz múlva kiszenvedett. Beszállították a városi bonczházba, honnét azonban szülei házához viszik s innét fogják temetni. Felsőkabátja zsebében egy zárt levelet találtak édes anyja czimére.

* **Nagyvárad egészségügye.** A lefolyt hó II. felében a vörheny 56, ronszó toroklob 7, hasi hagymáz 2 és kanyaró 38 esetben fordult elő a város területén.

* **Az új rend első hónapja.** Az állami anyakönyvvezetés első hónapjáról számot adott Nagyvárad város anyakönyvvezető hivatala. — Október hó folyamán Nagyváradon született 120 gyermek, s ugyanezen idő alatt elhalt 107 egyén. Tehát e hónapot éppen nem számíthatjuk a jobbakká közzé, mert alig néhányal mulja fölül a születés a halálozást. Kihirdetést 26 esetben eszközöltek. Komlóssy József anyakönyvvezető előtt az első hónapban 12 pár kötött házasságot, akiknek nagyrésze a templomban is egybekelt. Három esetben keresztény és zsidó vallásuak voltak a házasfelek.

* **Kossuth Lajos Tódor Budapesten.** Kossuth Lajos Tódor, tegnapelőtt Budapestre érkezett s bátyjához Kossuth Ferenczhez szállt. Kossuth fővárosba jövetelének a czélja egyedül az, hogy atyjának, anyjának és nővérének sirjánál lerójjja a kegyelet adóját halottak napja alkalmával. Pénteken délután 3 órakor ment ki bátyjával, Kossuth Ferenczcel a kerepesi temetőbe s koszorukat tettek a sírokra.

* **Szomorú halottak napja.** Nem csak a kegyeletes gyász, de a közvetlen veszteség is szomorítja egy ismert iparos család Frank Simon zöldfa-utcai gombkötő családjának szívet. Frank Simonné ugyanis tegnap délelőtt a piacon hirtelen rosszul lett, úgy hogy kocsin kellett hazaszállítani. Nem használt az orvos-ság, nem használt a szeretetteljes odaadó ápolás szomorú mosolylyal itt hagyta vigasztalhatatlan kedveseit.

* **Okirathamisító államtisztviselők.** A fővárosban tegnap két szenzációs letartóztatás történt. A postatakarékpénztári igazgatóság feljelentésére a rendőrség letartóztatta Zsembinszky Elek rábakovai születésű 46 éves pénzügyminiszteri számellenőrt és Zubek Andor miskolci születésű 36 éves postatakarékpénztári számvizsgálót. A két előkelő államhivatalnok okirathamisítást követett el a postatakarékpénztár kárára. Zubek betétkönyvecskéket hamisított. Barátja Zsembinszky pedig kivette a budapesti különböző postatakarékpénztári közvetítő hivataloknál e betétkönyvecskéken jelzett összegeket. A postatakarékpénztár kárát nem lehet még pontosan tudni, eddig mintegy tízezer forint kárt állapítottak meg.

* **Hűséges házibarát.** Neubert Károlyné boldogan élte napjait hű férje oldalán. De a jószívű kaszás, az a kérlelhetetlen halál megirigyelte a fiatal asszony boldogságát, s elragadta oldala mellől Károlyt, ... mindenét. Az özvegy gyászolta egy ideig boldogságát, azután egyet gondolt, csak nem fog ilyen fiatalon olyan soká gyászolni és kerített magának egy Jánost, akit még úgy is hívnak, Menyhárt. Tehát Menyhárt János volt a választott, aki a férj kötelességeit magára vállalta. Csakhogy ezt a kötelességet teljesíteni nehéz, nagyon nehéz, sokan megmondták azt már, de Menyhárt János csak most hitte el, mikor tapasztalta. Mit!? Egy modern fiatal ember csak nem lesz rab, nem köti magát egy nőhöz és a faképnél hagyta választottját. Csakhogy magával vitte a párnákat, lámpát, tálakat stb. Ezért panaszkodott tegnap Neubert Károlyné a rendőrségnél.

* **Pénztelen erőművészek.** Robinson és Kittel urak, míg a közönséget erőmutatványaikkal mulattatták, — addig a szegény Czuckermandel Istvánnét ugyancsak elszomorították. Nevezett asszonyságnak ugyanis nem fizették meg a szállást, ruhájukat pedig erővel elvették tőle.

* **Elveszett.** A novemberi költözködések alatt elveszett egy Alians életbiztosító-társasági könyvecske. A megtaláló sziveskedjék a rendőrségre vinni, hiszen maga úgy sem veszi hasznát.

* **Czirkusz.** A nagyváradai közönség egyik kedves szórakozása, a várva-várt »Czirkusz« végre megérkezett. Már jóval ezelőtt a lapok és plakátok telve voltak Henry világhírű czirkusztársulatának városunkba érkezéséről. Tegnap reggel 8 óra 30 perczkor végre megérkezett s ugyanaz nap (tegnap) este bemutató előadást is rendezett. E czélra egy óriási deszka helyiség építettett, mely úgy berendezése, mint fűtése, világítása és kényelme által a közönség igényeit teljesen kielégíti. A szereplők illetve a művészek egyike a legjobbaknak. A csoda »Blondin« elefánt nagy derűtséget keltett viszont Sándor bohóc mutatványai is. A lovak mind a legjobban idomítottak. A balett tánczosok kielégítik a kívánalmukat.

* **Orpheum és katonazene.** A Rimanóczy-szálloda éttermében ma este a 37-ik gyalogezred zenekara válogatott darabokból összeállított hangversenyt rendez. A Walter M. Antal emeleti orpheumában pedig Maurice jól szervezett orphenmtársulata tart előadást új műsorral. Fellépnek: Grey Elsa, Waldau Róza, Dorré Mariska, Hartán Ede.

* **Hihetetlen,** milyen rövid idő alatt vált a Vértés gyógy.-féle Ferencz-pálinka közkeletűvé, ennek oka ezen közkeletű háziszor kitűnő hatásába rejlik.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 8-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

E G Y L E T.

Meghívó.

A »Nagyváradai szepítési egyesület« választmányának tagjait van szerencsénk a folyó hó 6-án délután 5 órakor a városháza tanácstermében tartandó rendes havi ülésre tisztelettel meghívni.

Nagyváradon, 1895. évi november hó 1-én.
Dr. Adorján Ármin, Dr. Beöthy László,
jegyző. elnök.

Meghívás.

A »Gyermekbarát Egyesület« tisztikarát és választmányi tagjait van szerencsém ma, november 3-ik napján délelőtt 11 órára a városháza tanácstermében tartandó választmányi ülésre tisztelettel meghívni.

Nagyváradon, 1895. november hó 2-án.

Ritoók Zsigmond,
egyesületi elnök.

Meghívó.

A nagyváradai kerületi betegsegélyző pénztári igazgató tag urakat a folyó évi november 3-dik napján délután 3 órakor a kerületi betegsegélyző pénztár helyiségében (Kert-utca, Kutiák-féle házban) tartandó igazgatósági ülésre tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1895. október hó 30-án.

Láng József,
igazgató-elnök.

1. Két jegyzőkönyvhitelesítő megnevezése.
2. Az 1895. évi szeptember hó 29-én tartott ülés jegyzőkönyvének hitelesítése.
3. Az országos m. kir. statisztikai hivatal leiratának bemutatása.
4. Jelentés a pénztár rovincsolásáról.
5. Jelentés a kongresszusi ügyek egyikére hozott belügyminiszteri határozatról.
6. A pénztár mult évi zárszámadására vonatkozó miniszteri leirat bemutatása.
7. Titkár jelentése a városi kölcsön részbeni törlesztéséről.
8. Titkár jelentése dr. Grósz Ignác zsákai pénztári orvos leköszönéséről.
9. Titkár jelentése dr. Kovács Jenő tatarosi bizalmi férfit ajánlatáról.
10. Titkár előterjesztése az érmihályfalvi ügyekre vonatkozólag.
11. Titkár előterjesztése Rezsóvszky Tivadar kérvénye ügyében.
12. Titkár előterjesztése a pénztár sarkadi ügyeire vonatkozólag.
13. Titkár jelentése a tagállományról, a pénztár szeptember és október havi bevételei és kiadásairól.
14. Egyéb folyó ügyek és indítványok.

Figyelmeztetés. Fölkérem az igazgatóság t. tagjait, hogy az üléseket pontosan látogatni sziveskedjenek, nehogy az ügykezelési szabályok 17. §-ának intézkedését kelljen s felügyelet gyakorló iparhatóságtól kérelmezni.

Hivatalos közlemények.

Nagyvárad-város rendőrkap. hivatalától.
14412—1895. rkp sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatala részéről ezennel felhivatnak mindazok, akik élő növények kereskedésével és azok külföldre szállításával foglalkoznak, hogy ha a nagymélt. földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak 1893. évi november hó 21-én 12068 sz. körrendeletével kiadott és ezen kapitányi hivatalnál megtekinthető kimutatásba folytatólag felvétetni ohajtanának, eziránt ezen kapitányi hivatalnál folyó évi november hó 15-ig jelentkezzenek.

N.-Várad. 1895. október hó 24-én.

ifj. Rimler,
rendőrkapitány.

REGENY-CSARNOK.

A csikárma.

(Nórablás.)

24

Irtá: **May Károly.**

Fordította: **Nix.**

(Folytatás.)

A dahábié kikötött. Összes személyzete és utasai »le lettek tartóztatva«. A lefátyolozott Szeniczát egy készen álló gyalog hirtőbe ültették, minket pedig a fegyveres kavaszok körül fogták és így indultunk meg a község felé.

Mire odaértünk, a diszes menet szépen föl-szaporodott, mert a hány ácsorgó emberrel gyerekekkel és koldussal találkozunk, az mind hozzánk csatlakozott. Hamzad el Dserbaja, a kiszolgált budapesti pinczér, borbély és csepürágó vigan rázendített a nótára.

»Nem loptam én életemben,
Csak egy lovat debreczenben;
Mégis rám verték a vasat,
Babám szive majd meg hasadt!

A kondoleáló kisérletet nem kis mértékben mulattatta a jókedvű »árestáns« kurjongatása.

A száhbeth bej — rendőrfőnök — a sehel beleddel együtt már várták megérkezésünket.

Az előbbinek poczakos termetére szoruló egyenruha bimbasi (zászlóalj-parancsnok) — rangra vallott, habár a kinézése éppen nem volt katonás. A szandál kapitányának vallomása után ő is azt hitte, hogy Ibrahim Mámur a selálba fut. Azért örvendetes meglepetéssel fogadta a halottaiból föltámadott Ibrahímot, míg reánk gyilkos pillantásokat iparkodott vetni.

A szandál legénységének egy részét is itt találtuk, kik a tanuk helyén állottak, míg mi a másik oldalra lettünk utasítva.

— Parancsolsz-e pipát? — kérdé a száhbeth-bej Ibrahím Mámurtól.

— Hozass egyet!

A csibuk csakhamar megérkezett egy szőnyeg kíséretében, melyre a vádló nagy komolysággal letelepedett. Erre elkezdődött a kihallgatás.

— Fenséges Ur! közöld velünk Alláhtól megáldott nevedet!

— Ibrahím Mámur vagyok.

— Tehát mámur vagy? Melyik tartományban?

— Én Nászárban.

— Mondd el panaszodat. Hallgatni fogok ajkadnak hangjaira és ítélekem.

— Vádolom ezt a gyaurt, aki hekim — mesterséget folytat, a csikarmával; a férfit, aki mellette áll (Izla ben Maflei) szintén a csikarmával; a dahábié kapitányát pedig a nórablásban való részvétellel. Hogy mennyire részesek ebben a bűnben a többiek, annak a megítélését a te bölcsességedre bízom ó bimbasi!

— Beszélj el, hogyan ment végbe a nórablás.

Ibrahím előadta a dolog lefolyását; mire a tanu kihallgatásokra következett a sor, kik ellenem, hogy Ibrahím ellen gyilkossági merényletet követtem el.

Az »igazságos« száhbeth — bej villámló szemekkel rivált reám:

— Gyaur! mi a neved?

— Kara ben Madzsarli.

— Melyik ország a hazád?

— Madzsarisztán.

— Hol van a világnak ez a zugocskája?

— Zugocska? Ugy látszik — bimbasi — hogy a te ismereteid nem haladják felül igazságos voltodat. Tudd meg, hogy Madzsarisztán egy olyan ország, melynek több lakója van, mint egész Egyiptomnak és a hol sokszor kiporozták az igazhítek kaftányát. — De te sok mindent nem tudsz és azért hagyod magad elbolondíttatni Ibrahímnak hazugságaitól.

— Még egy ilyen vakmerő szó hagyja el szádat hitelen gyaur, és a falhoz szegeztetlek!

— Ibrahím azt mondja, hogy ő Egyiptom egyik tartományának kormányzója és Én Nászárnak nevezi azt, pedig ilyen nevű tartomány nincs is Egyiptomban.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A recepczió életbeléptetése.

Budapest, nov. 2. (Saj. tud. távirata) A recepczió ma lépett életbe, valamennyi budapesti zsinagógában nagy isteni tiszteletet tartottak, melyre a felekezet tekintélyes embereit külön hívták meg.

Jelentés a budapesti válságról.

Bécs, nov. 2. (Saját tud. távirata.) A király — mint értesülünk — ma délelőtt Jósika báró minisztert kihallgatáson fogadta. Jósika báró ekkor jelentette be Festetich gróf lemondását.

A földmívelési tárcza válsága.

Budapest, nov. 2. (Saj. tud. táv.) A Tisza-csoport nem mer nyíltan előlépni Tisza István jelöltségével a földmívelési tárczára. Ugy tervezi ez a frakció a taktikát, hogy Darányi Ignác jelöltségét lanceirozza s csakis mikor Darányival meghiusultak a tárgyalások akkor lép előtérbe Tisza István, Darányi különben is lehetetlen jelölt. Ugyanis az első Wekerle válság alatt ő volt vezére annak a szabadelvű párt lázadásnak, a mely egyenesen az uralkodó személye ellen tört. Államtükárról persze ma még szó sem lehet, de azért kolportálják Gajáryt, sőt a szabadelvű totalizateuron Szunyogh Szabolcsnak is vannak hívei.

Ref. konvent Kolozsvárott.

Kolozsvár, nov. 2. A reformátusok ünnepe, ma kezdődött meg. Bánffy Dezső báró miniszterelnök, a ki szintén Kolozsvárra érkezett, mint Kolozsvárról táviratozzák, ma délelőtt a küldöttségek tisztelgését fogadta. A tisztelgők között ott voltak a város, a vármegye, a szabadelvű párt, a honvédségi tisztikar, az unitárius egyház és az erdélyi ref. egyház képviselői. Az erdélyi reformátusokat Szász Domokos püspök vezette a miniszterelnök elé. — A miniszterelnöktől Tisza Kálmán lakására ment a reformátusok küldöttsége. Holnap lesz a theologiai intézet felszentelése, ma este pedig 300 terítékes diszbankett. A konvent tagjai számára holnap diszbebéd lesz.

Papp Gábor ref. püspök halála.

Budapest, nov. 2. (Saját tud. táv.) Komáromból jelentik táviratban, hogy Papp Gábor dunántuli ref. püspök ma délelőtt meghalt. Papp Gábor 1827-ben született Vilonyón. Részt vett a forradalomban, mint honvéd-százados osztrák fogságba esett. Lelkészszé 1850-ben választották meg. A kecskeméti főgymnasium is meghívta tanárnak, de az osztrák kormány nem erősítette meg. A fuzió előtt a balközéppel tartott s egy cikluson keresztül képviselő is volt. Jelentékeny irodalmi munkásságot fejtett ki s egyházát anyagilag is gyarapította. Az egyházpolitikai harcban a boldogultnak nagy része volt, az ő püspöki jelentései tüntették fel az elkeresztelési rendelet után a helyzetet olyannak, hogy a Tisza-csoport bátorságot merített a reform felvetésére. Számptalan elkeresztelést végzett ő is és a harc közte s a komáromi apát-plébános Molnár János között állandó volt. A főrendiházban olyan vehemenciával támogatta még a felekezetnélküliséget is, hogy ez már egyházfeleinél is resensust keltett. Teme-tésére nagy előkészületeket tesznek, Tisza Kálmán is el megy a komáromi végtisztességtételre.

A bolgár válság.

Szófia, nov. 2. (Saját tud. táv.) Az Agenre Belcanique jelenti: A Boris herczeg áttérésének kérdése következtében állítólag felidézett válságra vonatkozólag a külföldi lapokban terjesztett hírek nem egyebek, irányzatos koholmányoknál. Illetékes körökben tudatják, hogy a Ferdinánd fejedelem az ő határozataiban a kabinet javaslata szerint járt el.

A kabinetet se a parlament, se más tényező nem befolyásolta és azt ajánlotta a fejedelemnek, hogy vessen véget annak a veszélyes agitációnak, melyet az alkotmány XXXVII. szakaszának visszaállítása miatt üzött és hogy a nép és a dinasztia között szétféphetlen köteleket létesítsen.

Munkácsy — a szépművészetek felügyelője.

Budapest, nov. 2. (Saj. tud. táv.) Wlassich Gyula kultuszminiszter egy hírlapi interwivóba kijelentette, hogy Munkácsy Mihályval az a terve, hogy a szépművészetek felügyelője czímmel számára új állás kreáltassék. Nemcsak pusztá czim lesz ez, noha nem tervezi hivatalnak sem. Az állás dotációjáról a miniszter nem nyilatkozott, de tekintélyes fizetésről lesz szó, úgyhogy a művész hazatérése ezen nem mulik.

Krizis Belgrádban.

Belgrád, nov. 2. (Saját tud. táv.) A radikális párt vezérét Pasicsot, Nisben ma fogadta Sándor király. Pasics kijelentette, hogy sikerült a szélső radikálisokat is megnyernie, — hogy egy esetleges vegyes (radikális) párti miniszterium alakításába egyezzen bele, mert azután tisztán radikalásokból álló kormány fog következni. — Avakumovics, volt liberális párti miniszterelnök kijelentette Sándor királynak, hogy nem hajlandó semminemű tárczát elvállalni. Ma este udvari ebéd lesz a nisi konakban.

Közgazdaság.

Gazdatiszti kvalifikáció és a mi vele összefügg.

A gazdálkodás régebben oly mesterségnek tartott, (sajnos némely körökben ma is), melyhez semmiféle elméleti tudomány nem kívántatik — elég hozzá egy-két évi praxis, hogy valaki a czéhbe beléphessen. Hiszen köztudomású dolog, hogy birtokos családok ennek előtte csak azon fiaikat szánták a gazdasági pályára, kik vagy nem akartak, vagy szellemi képességük hiányánál fogva nem voltak képesek tanulni s kik aztán a gazdasági tudományukat a majoros vagy a béresgazda oktatásából merítették. Ilyen erőkből kerültek ki az ország eminens érdekeinek képviselői és ápolói — de nemcsak ezek állottak agrikulturállamunk gazdasági élén, hanem olyan hadsereg is, mely egyéb protekczióval alsóbb rendű szolgazemélyzetből rekrutáltatott s melyre nem ritka esetben sok millió értékű fekvő vagyont keze-lesse bizatott.

Néhány év előtt a honatyák országos érdekből segíteni akarván e mizerián, törvénybe akarták íglatni a gazdatiszti kvalifikációt, ez azonban a főrendek ismert, valóban gyarló indokolás mellett ellenzésén hajótörést szenvedett.

Hogyha nincs szükség oly nagyfontosságú szakmában, mint a mezőgazdasági minősítésre, miért van az orvosi, ügyvédi, papi, tanítói stb. pályák törvényes diplomához kötve? vagy miért fordulunk épen a gazdasági téren kontárokhoz s miért kerüljük a kuruzslokat s zugprókátoro-

kat? Valóságos paradoxon ez a mai társadalomban!

(Hiába kesereg a »Szabadság« vasárnapi vezércikke affelelt, hogy csupán a hírlapírói pálya az, melynek korlátai nincsenek, — nem igaz, mert valamint itt sok kvalifikálhatlan gyermek rakoncátlanokodik, úgy a gazdasági pályán is számos kvalifikáció nélküli botos (köztük sok talán inkább botozni való) ispán kontárkodik.)

A mindennapi tapasztalás eléggé mutatja, mily szomorú következményekkel jár legtöbb esetben az a szerencsétlen rendszer.

A sok példa közül csak egyet kívánok itt megemlíteni.

B. E. N. aradmegyei birtokát B. D. N. teljhatalmu igazgatója kezelés alá vévén a reformokat azzal kezdte, hogy

1. A jó szikes legelőket feltörette azon biztosnak véli prognosztikonnal, hogy termő szántóföldde átalakítja. A felszántott szikbe hiába vetette a magot, — a szántóföld hófehér leple most is hirdeti teljes terméketlenségét, a jó legelő pedig igen hosszú időre eltűnt a föld színéről.

2. Költséges gazdasági épületeket épített a terméketlen sziken, mert nem akarta ezekkel elfoglalni a termőfölkdek egy részecskéjét sem. Csak későbbben vette azonban észre, hogy az igák innen 1—1 és fél órányi távolságra estek a szántóföldektől, tehát a napi munka egy jó harmadrésze jövés-menéssel kallódott el.

3. Egy ezerekbe kerülő baromfiपालotát állított fel, oly helyen, hol a baromfiaknak általában semmi kijárójuk, sem legelőjük nem volt. Sikertült is a tenyésztés annyira, hogy valahányszor Budán megkivánták a pusztai izletes csirkét vagy ruczát, mindannyiszor jó üzletet csináltak a Z-i oláh asszonyok, mert megtudták, hogy mikor a hajdu csirkét keres a faluban, annak minden áron meg is kell lenni, a budai palotában pedig nem győzték eléggé megszállni a saját nevelést.

4. A hajdan híres Jankó-féle sertésnyáját mindenféle külföldi keresztezéssel annyira kivéteztette jellegéből, hogy ma már az a kintűnő faj nem is létezik többé, méltán elmondhatjuk róla — — — hova lettél szép hiedből be kiestél.

Mindezen operációk végeredménye pedig az lett, hogy az egész uradalomban már évek óta sváb parasztlélek galárdálkodnak.

Talán sehoh anyai óvatosságot és körültekintést nem követelnek a reformok, mint a mezőgazdaságban. Egy elhibázott lépés nemcsak pillanatnyi sullyal nehezedik a birtokra, hanem eme suly beláthatatlan időkig terheli a tiszta jövedelem mérlegét.

A legveszedelmesebb beruházásokat képezik a gazdasági luxus-épületek és a nélkülözhető drága gazdasági gépek. Ezt leginkább igazolják a kis és középbirtokok, melyek sem ezeket, sem azokat meg nem bírják és sulyuk alatt csakhamar összeroskadnak.

Egészen más számítás alá esnek a gazdaságban, mint a gyárakban használt gépek. Ezek szünet nélkül dolgoznak s így a munka eredmény is nagyobb, a befektetett tőke kamata is egész évre oszlik el, amazok ellenben évente csak néhány hónapig használhatóak, munkájuk is kevesebb, a beszerzési ár utáni kamat is terhelőbb.

A gazdasági építkezéseknél az az elv helyes — kivéve azon épületeket, melyeknek rendeltetése nagy terheket — gabonát hordani, — rövidebb időtartamra olcsóbb anyagból építeni. Tegyük összehasonlítást egy 50 s egy 100 évi tartalmu egyenlő épület közt.

Az olcsóbb belekerül például 1500 frtba, a szilárdabb csak 2000 frtba. Az olcsóbb épületbe befektetett 1500 frt tőke 50 év alatt felemelkedik 12,000 frtra, ekkor az elpusztult épületet újra felépítjük, ez ismét belekerül 1500 frtba, összesen 13,500 frt. Ezen összeg a másik 50 év lefolyása után terhelni fogja a gazdaságot 108,000 forinttal.

A másik szilárd épületbe befektetett 2000 frt tőke pedig 100 év mulva felrug 128,000 frtra, tehát a teher-különbözet lesz 20,000 frt. Ha már egyetlen egy kisebb épületnél ily nagy különbség mutatkozik, mily óriási lesz a differencia, hogy egész tanya vagy major épületkomplexumát vesszük számítás alá?

Ebből világosan kiténik, milyen helytelenül számítanak azon gazdák, a kik előnyt adnak a szolidabb, de drágább gazdasági épületeknek.

Nagyvárad, 1895. október.

Rimler Pál.

A kézmű-ipar érdekei.

Az orsz. iparegyesület a kézmű-iparosok érdekeinek figyelemmel kísérése tárgyában nagyszabásu memorandumot terjesztett a kereskedelmi miniszter elé, melyben rámutat a kézmű-ipar fontos szerepére, s másrészt kiemeli azokat az állandó panaszokat, melyek a kézmű-ipar sulyos helyzetét konstátálják, a mely különösen sulyosbodik a mezőgazdasági válság következtében. Ily körülmények közt mindent el kell követni, hogy az iparosság törekvéseit felélesszük, annál inkább, mert minél nagyobb akadályokkal van dolgunk, annál erélyesebb, kitartóbb erőfeszítésre van szükség. Utal a memorandum arra, hogy az utolsó ipartestületi országos ülés napirendre tűzte a kézmű-ipar fejlesztésének minden aktualis kérdését. Ez enuncziációkat és javaslatokat körülbelül másfél évvel ezelőtt terjesztette fel a központi bizottság a kereskedelmi miniszteriumhoz, de eddig a miniszterium nem foglalkozhatott vele tüzetesen. Ezért az országos iparegyesület, mely a kézműipar szervezkedése és szabályozása ügyében kezdeményező volt, most ismét a miniszterhez fordul, hogy a III. orsz. ipartestületi gyűlés határozatait figyelmébe ajánlja. Az említett javaslatok között vannak olyanok is, melyek hosszabb tárgyalást és előkészítést igényelnek mint például az ipartörvény revíziója, a választási cenzus leszállítása, a szövkezeti ügy, de éppen ezért szükséges, hogy minél hamarabb megkezdessék az előkészítő munka. Vannak azonban olyan kérelmek és javaslatok, melyeket röviden el lehetni intézni. Az iparosok legsürgősebbnek tekintik a vásárügy és fegyencz-ipar rendezését, melyeket megváltóható javaslatokkal támogatnak. A műhelyi oktatás és a munkáviszonyok rendezésére a bizottság már megtette a szükséges előkészületeket. Ezeknek előterjesztése után a memorandum újra a miniszter figyelmébe ajánlja az ügyet.

A mezőgazdasági törvény végrehajtásának ellenőrzése céljából a földmívelési miniszter megbizta Lestyánszky Sándor miniszteri osztálytanácsost s ennek akadályoztatása esetén Németh József min. segédtitkárt, hogy az összes megyei és városi törvényhatóságokban az ügykezelést vizsgálja meg s ez alkalommal a szükséges utbaigazításokat és felvilágosításokat adja meg. Az illető kiküldött közvetlenül fogja a törvényhatóságok első tisztviselőjét értesíteni megérkezetről.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. november 2.

Budapest, november 2. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékelttel kínáltak, a vételkedv kedvező volt és szilárd irányzat mellett 30.900 q. hazai buza kelt el 2 1/2—5 krral olcsó árakon vásároltak.

Tiszavidéki 300 q. 81 5 k. 6.92 1/2 frton.

Idegen buzákból nem volt forgalom.

Rozs irányzata nyugodt, ára 6.10 6.20 frt. Budapestben.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Mín. suly hektól.	100 kgr. ára		Mín. suly hektól.	100 kgr. ára	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági	—	uj	78	—	—	79
»	—	uj	80	—	—	81
»	—	uj	82	—	—	—
Tiszavidéki	—	uj	78	6.15	6.25	79
»	—	uj	80	6.30	6.40	81
»	—	uj	82	6.50	6.55	—
Pestvidéki	—	uj	78	6.10	6.20	79
»	—	uj	80	6.25	6.35	81
»	—	uj	82	6.45	6.50	—
Fejérmegyei	—	uj	78	6.10	6.20	79
»	—	uj	80	6.25	6.35	81
»	—	uj	82	6.45	6.50	—
Bácskai	—	uj	78	—	—	79
»	—	uj	80	—	—	81
»	—	uj	82	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árajavulást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 4—6 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.55—6.62 frt, rozs őszre 6.18—6.25 frt, tengeri 1896. máj.—júniusra 4.53—4.56 frton, zab őszre 5.72—5.77 frt, káposzta-repcze szeptemberre 11.10—11.20 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 6.60—6.62 frt, buza tavaszra 6.85—6.92 frt, rozs őszre 6.10—6.12 frt, rozs tavaszra 6.32—6.33 frt, tengeri októberre—novemberre 6.60—6.75 frt, tengeri 1896. május—júniusra 4.56—4.57 frt, zab őszre 5.75—5.77 frt, zab tavaszra 9.55—9.96 frt, káposzta-repcze szeptemberre 9.50—9.55 frt, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 11.15—11.20 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, nov. 2. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fialal nehéz: 54—55 kr.; Fialal közép 54—55 kr.; Fialal könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. november 2-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	120.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	121.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	144.—
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	100.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	100.25
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	121.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	152.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1050.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	478.25
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	395.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	391.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	952.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.80
London vista	—	—	—	—	120.25
Paris vista	—	—	—	—	47.62 1/2
20 márkás arany	—	—	—	—	11.76

Rendkívüli sikert ért el az osztálysorsjáték intézménye Magyarországon. Ma, midőn az első osztály húzása be van fejezve és már a nyereményeket is kifizették, ezt a tényt nagy meglepedéssel konstátálhatjuk, mert ily módon az osztálysorsjáték nálunk is az első lépés a kis lutri eltörlése irányában. A magyar osztálysorsjáték nagy sikere főleg abban áll, hogy a társadalom összes rétegei résztvettek benne, és büszkeséggel konstátálhatjuk, hogy a magyar osztálysorsjegyeket az egész világon legkedvezőbbben fogadták. Valósággal érthetetlen ebben a tekintetben az osztrák kormány eljárása, midőn nem engedi meg, hogy a magyar osztálysorsjegyek Ausztriában magában is elárussítsanak. Magyarországon sokkal előzékenyebb s jól emlékezünk arra, hogy még csak rövid idő előtt is mindenfelé árulták nálunk a lembergi kiállítás sorsjegyeit. Remélhető, hogy a magyar kormánynak sikerülni fog, hogy itt is helyreállítsa a paritást, annál is inkább, mert az új osztrák pénzügyminiszter, Bilinski lovag, október 24-ikén tartott expozéjában bejelentette hajlandóságát a kis lutri eltörlésére. Egyébként Ausztria engedélye a magyar osztálysorsjáték vezetőségének érdekében nem áll, mert az osztálysorsjegyek kelendősége, a haza határain belül is, valóban példátlan. Ezért ajánlatos, hogy mindazok, akik sorsjegyeket vásárolni akarnak, ezt minél előbb megtegyék, nehogy oly kellemetlenségeknek legyenek kitéve, mint az első osztály húzása előtt, midőn az utolsó napokban annyi megrendelés érkezett Heintze Károly budapesti főelárúsítóhoz, hogy a megrendelők jelentékeny része már nem kaphatott sorsjegyet. A második osztálynál előreláthatólag még sokkal nagyobb lesz a vásárlókedv, mert a nyereménykifizetések itt még hasonlíthatatlanul nagyobbak. Ugyanis a sorsjátékban résztvevő sorsjegyek száma 10,000 darabbal kevesebbedett, míg a nyeremények száma több mint kétszerannyira növekedett. Ehhez járul még a nyeremények mesés nagysága a második osztályban. Lesz ugyanis egy 60,000 korona összegű külön díj, továbbá 5 főnyeremény 400,000—50,000 korona összegben, úgy, hogy egy sorsjegyre esetleg 1 millió koronát lehet nyerni. Könnyen érthető tehát az az óriási érdeklődés, melyet a közönség tanúsít e második osztály iránt, melynek húzása már december 6—14-ikén lesz. — A sorsjáték vezetőségő figyelmeztet bennünket arra, hogy az I. osztályú sorsjegyek tulajdonosainak ajánljuk a II. osztályú sorsjegyek mielőbbi beszerzését, ami legkönyebben úgy történik, hogy az illetők az I. osztályú sorsjegyet beküldik, mire az igazgatóság postán, utánvétellel megküldi a II. osztályú sorsjegyet. Miután az I. osztályú sorsjegyeket teljesen elárúsították, a II. osztályra vonatkozó megújításra oly nagymérvű tolongás várható, hogy minden I. osztályú sorsjegy tulajdonosának legmelegebben ajánlhatjuk, hogy minél előbb intézkedjék a II. osztályú sorsjegyek megszerzése iránt.

NYILTTÉR.

Köszönet nyilvánítás.

Felejtethetlen férjem elhunytá alkalmából mindazok, kik részvétőkkel fájdalommat enyhítették s koszorúikkal kegyeletüket kifejezték, fogadják legbensőbb hálás köszönetemet.

Nagyvárad, 1895. november 2.

CIRKUS HENRY

Ma vasárnapon két előadás
délután 4 órakor
 és
esti 8 órakor.

Bővebb értesítés a falragaszokon.

BANKIRODA.

PÉNZKÖLCSÖNÖK.

Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **Lövinger J. János** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépán-ház); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök 300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók. (288) 0-1

DR. HEIMAN JÓZSEF

fogorvos

lakik: november 1-től

Fő-utca, gróf Bethlen-ház, a volt kaszinó helyiségében, az

apáczaak zárdájával szemben.

(285) 3-6

Naponta friss
 csemege szőlő,
 finom faj

alma és körte

legédesebb tiróli

MARÓNI

és mindennemű déli gyümölcsök.

Egy kosár, 5 kiló csemege szőlő bárhova bérmentve küldve 2 frt 40 kr.

BOROKAT

a következő legolcsóbb árban árusítom:

1895. évi új bor, literje . 30 kr.

Kitünő asztali ó bor, literje . 24 kr.

100 liter 21 forint.

Magyarádi ó bor, literje . . 32 kr.

Magyarádi ó bor I., literje . 40 kr.

Asztali vörös bor, literje . . 32 kr.

Mindennemű üvegelt csemege, aszú és pezsgő borok a legolcsóbb árban.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körös-utca, Mertz-ház.

(232) 2-0

Telefon összeköttetés!

Virágcsarnok-áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására juttatni, hogy tiz év óta Fő-utca, Karaguj-féle házban fönnállott

virágcsarnokomat

a mai napon

Bémer-tér, Grunvald-féle házba

helyeztem át és a legújabb izlés szerint, fővárosi mintára rendeztem be.

A midőn a nagyérdemű közönséget az eddigi elismert pontos, izléses és jutányos kiszolgálásról biztosítom, van szerencsém jelezni, hogy levelezési és sürgöny-czímem az új helyiségbe is csak »Jelinek, Nagyvárad« marad.

Kérve a nagyérdemű közönség további szives pártfogását, vagyok

287 1-3

teljes tisztelettel

JELINEK FERENCZ.

FERENCZ-

Pálinka (Sósorszesz)

(216) 5-26

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb.

Ára egy tüvegnek 1 és 2 korona.

Kaphatók gyógytárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére ifj. Weisz Bernát urnál.

Raktárak Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, ifj. Popper József és Mertz Nándor uraknál, valamint Nyíry György ur gyógyszer-tárában, a hol azon kívül kaphatók a »SAS« gyógyszer-tár világhírű gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle *gyomorresszentia*; Herkules-fürdői *köszvényeszes* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készítőtől: **VERTES LAJOS** „Sas“ gyógyszer-tárában, Lugos 2/a sz.

Védjegy.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a *gáz-coaks*, mert a nehezebb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor *méter-mázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk* a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a *coaks* vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor *nekik fuvarbért nem számítunk*.

Nagyvárad, 1895. októberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZ-GYÁR:

Az igazgatóság.

(375) 7-12

SOUKENIK JÁNOS

SZEGEDEN. ORGONA-ÉPÍTŐ SZEGEDEN.

Lakása:

Belváros, Boldogasszony sugár-ut 25.

Gyára:

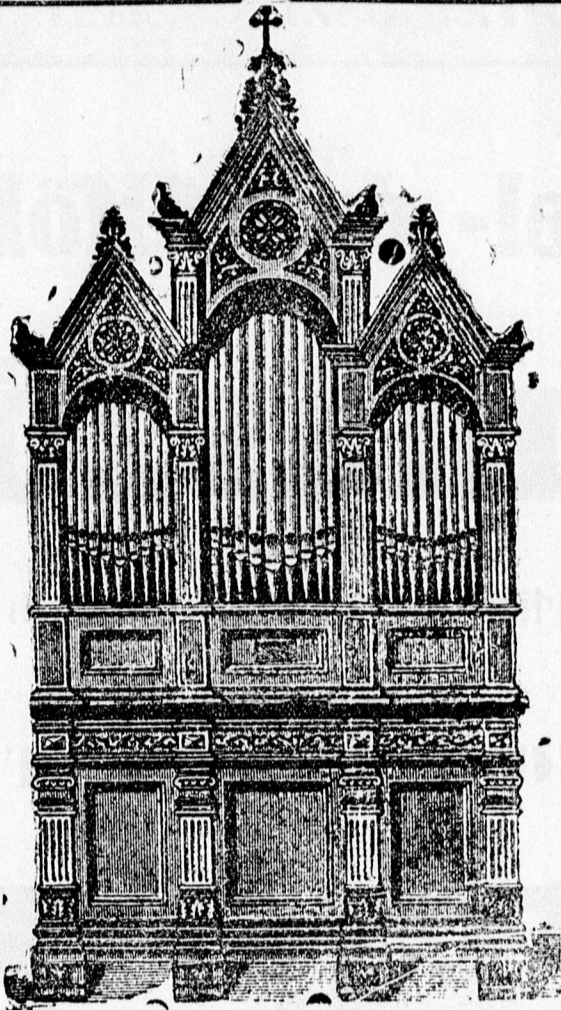
Belváros, Boldogasszony sugár-ut 25.

Van szerencsém becses tudomására hozni úgy a Főtisztelendő Lelkész uraknak, mint az egyházi Elöljáróságoknak és a nagyérdemű községnek, hogy a legújabb igények szerint berendezett gyár-telepemet Aradról a magyar alföld metropoliszába

(228) 9-20 **Szegedre**

helyeztem át, melynek környékén ez idő szerint gyáramon kívül más hason rendeltetésű ipartelep nem létezik, hogy így a magyar közönség igényeit annál sikeresebben kielégíthessem.

Miután a legjelesebb hazai és külföldi gyárakban az orgona-építés titkait minden irányban elsajátítottam, képes vagyok e téren a legválasztékosabb igényeket is kielégíteni. Minélfogva elvállalok **UJ ORGONAK ÉPÍTÉSÉT** bárminő alakban és nagyságban jutányos árak mellett a

legújabb és legraktikusabb rendszer szerint. Ugyszinté régi orgonák átépítését és javítását jótlálás mellett. Továbbá orgonák és zongorák hangolását, évi gondozását és jó karban tartását, valamint harmoniumok előállítását stb.

Uj harmoniumokat kellemes erőteljes hanggal és tartós szerkezettel 75 frittól kezdve számítok.

Elvállalok végre templomi berendezéseket, úgy mint oltárok, szószékek, gyóntató-székek, keresztelő kutak és padok stb. készítését a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben,

Rajzok és költségvetések készítéséért díjat nem számítok.

Mindennemű megreudeiést gyorsan, pontosan és lelkiismeretesen teljesítek

Mély tisztelettel

Soukenik János.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.

Az első osztályban ki nem húzott **osztálysorsjegyeknek** ezen húzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközlendő, és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elárusítónál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második húzásban résztvesznek anélkül, hogy **ezek** megújításának szüksége fennforogna.

Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Egy Millió

1.000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben

államilag

jóváhagyott

Magyar osztálysorsjátékon

melynek

nagy nyereményhúzása

1895. december 6-14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

1 egész 40 frt 1 tized 4 frt
1 fél 20 „ 1 huszad 2 „

(Portó fejében 5 kr., ajánlott levélért 15 kr. és nyereményjegyzékért 10 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utáuvétellel is.

Heintze Károly

főelárusító

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásokhoz jusson. — öt vagy ennél több sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tetszés szerinti egész, fél, tized és huszad sorsjegyekből — a fenti árakon.

Nyeremények

1 jutalom	á	60000	korona	=	60000	korona
1 nyeremény	á	40000	"	=	40000	"
1 "	á	20000	"	=	20000	"
1 "	á	10000	"	=	10000	"
1 "	á	5000	"	=	5000	"
2 "	á	2000	"	=	4000	"
2 "	á	1500	"	=	3000	"
4 "	á	1000	"	=	4000	"
10 "	á	800	"	=	8000	"
27 "	á	600	"	=	16200	"
100 "	á	200	"	=	20000	"
200 "	á	100	"	=	20000	"
1150 "	á	200	"	=	230000	"
20000 "	á	100	"	=	200000	"
21499			nyeremény	=	4.332.000	korona

BUDAPEST,

Szervita-tér 3. szám.

Sürgöny-cím: **Lottoheintze Budapest.**

ÚJDONSÁGOK

az 1895-iki őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi

női ruhaszövetek

a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

MOST ÉRKEZETT:

Női

confectió-ujdonság

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésebb női ruhák saját műtermekben elsőrangú erők által készítettnek el.

SZANDICZ ADOLF

(290) 1-0

DIVATÁRU-HÁZÁBAN

Nagyváradon, Bémer-tér, Léway-ház.

Női ruhaszövet minták kívánatra bérmentve.